

Valgte filtre:

Styringsdokument: Hovedinstruks

Statsforvalter: Møre og Romsdal

Hovedinstruks

1 Innledning

Instruks for statsforvalterne ([Statsforvalterinstruksen](#)) gitt ved kgl. res 7. august 1981, endret ved kgl. res. 10. november 1988, 6. juli 1999 og 10. desember 2021 er overordnet denne instruks.

Hovedinstruksen er fastsatt av Kommunal- og distriktsdepartementet (KDD) xx.xx.xxxx, jf. Reglement for økonomistyring i staten § 3, andre ledd, og trer i kraft fra 01.01.2023. Kopi av instruksen er sendt til Riksrevisjonen.

Instruksens virkeområde er virksomhets- og økonomistyring av statsforvalteren. Formålet med statsforvalterens virksomhets- og økonomistyring er at statlige midler brukes og inntekter oppnås i samsvar med Stortingets vedtak og forutsetninger, at fastsatte mål og resultatkrav oppnås, at statlige midler brukes effektivt og at statens materielle verdier forvaltes på en forsvarlig måte.

Hovedinstruksen hos statsforvalteren skal følge Finansdepartementets Reglement for økonomistyring i staten (heretter kalt Reglementet) og Bestemmelser om økonomistyring i staten (heretter kalt Bestemmelsene) og rundskriv, med de tilføyelser og presiseringer som departementet har gitt i denne instruksen. Reglementet, Bestemmelsene og rundskriv fra Finansdepartementet gjelder således i sin helhet, også de punkt som ikke er omtalt i denne instruksen.

Reglementet, Bestemmelsene og rundskriv fra Finansdepartementet er ikke gjengitt i denne instruksen, da denne er bygget opp som et supplement til disse dokumentene.

2 Statsforvalterens myndighet og ansvar

Statsforvalterens formål, rolle, tilknytning til KDD og fagdepartementene, forutsetninger og krav til statsforvalterens ledelse, krav til organisering og krav til samordning og samhandling er regulert i Statsforvalterinstruksen.

Statsforvalteren er tillagt en rekke oppgaver fra departement, direktorat og tilsyn. Noen oppgaver er faste, enten ved at forvaltningsansvaret er hjemlet i lowerket eller det er oppgaver av varig karakter som statsforvalteren har ansvar for. En oversikt over disse framkommer i kapittel 5 i denne instruksen. Statsforvalteren er et ordinært statlig forvaltningsorgan.

Statsforvalterens myndighets- og ansvarsområder er:

Iverksetter av nasjonal politikk i fylket

Statsforvalteren skal som sektormyndighet medvirke til iverksetting av nasjonal politikk. Dette gjøres gjennom veiledning, dialog og tilsyn med kommunene, fylkeskommunene, innbyggerne og berørte virksomheter.

Samordningsmyndighet

Statsforvalteren skal bidra til å samordne, forenkle og effektivisere den statlige virksomheten i fylket. Statsforvalteren skal ta samordningsinitiativ i fylket overfor andre statlige virksomheter og andre aktører der det er aktuelt, for sikre at nasjonale mål nås på tvers av nivå og sektorer, og for å sikre samordning av statens styring av kommunene.

Rettsikkerhetsmyndighet

Statsforvalteren er klagemyndighet for kommunale enkeltvedtak og vedtak gjort i spesialisthelsetjenesten, og tilsynsmyndighet etter særlovgivningen. I tillegg har statsforvalteren førstelinjansvaret på flere områder. Statsforvalteren skal sikre likebehandling og rettsikkerhet for alle parter i sin forvaltning av lover og forskrifter.

Informasjon, kunnskapsinnhenting, initiativ og forslag

Statsforvalteren skal holde regjeringen og sentraladministrasjonen orientert om viktige spørsmål i fylket. Statsforvalteren skal ta de initiativ som er påkrevd, og fremme forslag til løsninger i den utstrekning statsforvalteren finner det formålstjenlig. Statsforvalteren skal formidle informasjon til kommunale, fylkeskommunale og statlige organ om forhold som antas å berøre deres virksomhet.

Ansvarsfordeling og samarbeid med STAF

Statsforvalterens fellestjenester (STAF) skal levere gode administrative tjenester som understøtter statsforvalternes samfunnsoppdrag. STAF er delegert ansvar for styrings-, drifts- og utviklingsoppgaver innen dokumentforvaltning og IKT. Det innebærer at statsforvalterne skal følge de instruksjoner som gis av STAF på dette området.

STAF er delegert ansvar for alle tjenester innenfor områdene IKT og dokumentforvaltning. STAF har ansvar for veiledning, tilrettelegging og koordinering av arbeidet med informasjonssikkerhet. Informasjonssikkerhet skal ivaretas i alle tjenester fra STAF. Statsforvalteren har allikevel et selvstendig ansvar for å følge opp informasjonssikkerhetsarbeidet i det løpende arbeidet hos statsforvalteren.

På anskaffelsesområdet har STAF ansvar for å gjennomføre anskaffelser som er felles for alle embetene og anskaffelser over terskelverdi som dekker behovet til ett eller flere embeter. Videre skal STAF være kompetansesenter for embetene. STAF skal rådggi embetene om deltakelse i statlige fellesavtaler og samordne deltakelse i innkjøpsgrupper hos Statens innkjøpscenter. Embetene kan rådføre seg med STAF ved anskaffelser under terskelverdi, men det er det enkelte embete som skal gjennomføre anskaffelsen. Nærmere beskrivelse fremgår av tjenestebeskrivelsen for fagområdet.

STAF er en underlagt virksomhet av KDD. KDD har ansvaret for etatsstyringsmøter og formell styringsdialog med STAF. Statsforvalteren skal ha en hensiktsmessig og god dialog med STAF, herunder møter tilpasset behov og risiko.

3 Kommunal- og distriktsdepartementets styring av statsforvalteren

3.1 Departementets overordnede ansvar

KDD har det administrative etatsstyringsansvaret for statsforvalteren, i tillegg til å ha samordningsansvaret overfor de øvrige departementene som legger oppgaver til statsforvalteren. KDD har også rollen som fagdepartement på noen saksområder. Det enkelte fagdepartement har finansieringsansvaret for oppgaver innen eget saksområde. Likeledes har de direkte faglig instruksjonsmyndighet over statsforvalteren innen vedkommende departements saksområde. Den enkelte fagstatsråd er konstitusjonelt ansvarlig overfor Stortinget på sine fagområder hvor oppgaver er lagt til statsforvalteren, jf. Statsforvalterinstruksen.

I tråd med intensjonene i Reglementet skal departementets styringsansvar bygge på prinsippene om mål- og resultatstyring, og ta utgangspunkt i departementets overordnede kontrollansvar iht. Bestemmelsene pkt. 1.6.2.

Ansvars- og samarbeidsforhold mellom departementene knyttet til finansiering av statsforvalteren, fremkommer i *Retningslinjer for finansieringsordning for Fylkesmannen*, datert august 2009.

3.2 Styringsdialogen

I styringsdialogen med statsforvalteren skal statsforvalterens resultater og måloppnåelse vektlegges, samt at statsforvalteren kan identifisere og håndtere risikoer som kan hindre måloppnåelse.

Styringsdialogen skal være dokumentert. Tildelingsbrevet inneholder en styringskalender hvor de viktigste elementene i styringsdialogen det enkelte år fremgår.

3.2.1 Tildelingsbrev

Etatsstyringen skjer hovedsakelig gjennom tildelingsbrevet og oppfølgingen og rapporteringen på dette. I tildelingsbrevet formidles og presiseres de mål og resultater departementene forventer som følge av Stortingets vedtak og forutsetninger. Tildelingsbrevet inneholder bevilgninger som stilles til disposisjon, samt en oversikt over statsforvalterens fullmakter i budsjettåret.

Det utarbeides et foreløpig tildelingsbrev til statsforvalteren som sendes til statsforvalteren for tilbakemelding før endelig tildelingsbrev utarbeides. Tilbakemeldingen gir blant annet grunnlag for departementenes vurdering av forholdet mellom oppgaver og ressurser innen fagområdene.

Tildelingsbrevet til statsforvalteren utarbeides av KDD i samarbeid med oppdragsgivende departementer.

Supplerende tildelingsbrev etterfølger det ordinære tildelingsbrevet og gis av KDD eller andre departement, direktorat eller tilsyn som gir oppgaver og /eller midler til statsforvalteren. Belastningsfullmakt skal brukes når budsjettfullmakter ikke kan tildeles ved delegering.

Ved behov for å instruere eller gi styringssignaler til statsforvalterne utover tildelingsbrev, skal dette alltid nedfelles skriftlig og gis i egne brev.

3.2.2 Etatsstyringsmøte, sektorvise styringsmøter og fagmøter

Felles etatsstyringsmøte

KDD avholder i utgangspunktet to årlige felles etatsstyringsmøter. Tidspunktene vil framgå av tildelingsbrevet. De felles etatsstyringsmøtene er felles for alle departement som gir oppgaver til statsforvalteren og ledelsen hos alle statsforvalterne. Ved behov vil fagdepartementet invitere berørte direktorat/tilsyn til å delta i felles etatsstyringsmøte. Før møtet på våren vil statsforvalteren motta en samlet skriftlig tilbakemelding på sin årsrapport. Dette møtet tar utgangspunkt i kravene som er stilt i tildelingsbrevet og som rapporteres i årsrapporten. Måloppnåelse og rapporterte resultater gjennomgås, og det gis tilbakemelding til statsforvalterne på resultatene. På høsten er hovedtemaet for møtet styringsdokumentene for neste år. Det skrives referat fra etatsstyringsmøtene med kopi til Riksrevisjonen.

Sektorvise styringsmøter

Fagdepartementene, eventuelt direktorat/tilsyn med delegert myndighet, avholder sektorvise styringsmøter ved behov for utdyping og presisering av styringssignaler i tildelingsbrev og denne instruksjonen. Ledelsen hos statsforvalter skal alltid være representert i de sektorvise styringsmøtene. Møtefrekvens og øvrig deltakelse i møtene avgjøres av fagdepartementet, og møtene skal som hovedregel være varslet i tildelingsbrevet. Det skal skrives referat fra de sektorvise styringsmøtene, som sendes i kopi til KDD og Riksrevisjonen.

Fagmøter

Fagmøter skal dekke behovet for faglige avklaringer, og omfatte tolkning av regelverk, opplæring, saksbehandlingsrutiner, fagkonferanser og lignende. Det stilles ikke krav om at ledelsen hos statsforvalter eller ledelsen i departementene, direktorat eller tilsyn deltar. Det skal ikke gis nye styringssignaler i

fagmøtene. Styringssignaler som er gitt i tildelingsbrev eller etatsstyringsmøtet/styringsmøter, kan utdypes eller forklares. Det skal ikke forekomme ressursdiskusjoner i fagdialogen.

3.2.3 Lederkontrakt og kontraktsamtale

Statsforvalteren utnevnes av Kongen i statsråd. Stillingen er en åremålsstilling. Lederkontrakt inngås med KDD etter at kontraktsamtale er gjennomført.

Departementet innkaller statsforvalteren til kontraktsamtale en gang i året. Samtalene gjennomføres som regel i vårhalvåret. I kontraktsamtalen gjennomgås lederkontrakten og oppnådde resultater i tillegg til punkter som skal inn i lederkontrakten for kommende år. Departementene i Departementenes statsforvalterutvalg (DSU) har anledning til å spille inn til kontraktsamtalene.

3.2.4 Rapportering gjennom året

Statsforvalteren skal ha samlet oversikt over bevilgninger de forvalter. Statsforvalteren skal pr. 31. august rapportere på regnskapstall og prognose for resten av året på kapittel og post. Det skal rapporteres både på utgifts- og inntektskapittel, og belastningsfullmakter. Rapporteringen innbefatter også rapportering på resultatområder i samsvar med rutinene for ressursrapportering. Vesentlige avvik fra budsjettrammer og forutsetninger skal forklares.

Statsforvalteren skal etterleve de rapporteringskrav som følger av rundskriv for rapportering knyttet til statsbudsjettet og statsregnskapet, herunder eventuelle bestillinger fra departementet. Statsforvalteren skal i løpet av året redegjøre for risikovurderinger og eventuelle risikoreducerende tiltak knyttet til vesentlige risikoer.

Krav til øvrig rapportering og kontroll vurderes av departementet, og vil bli tilpasset de styringsbehov departementene til enhver tid har, og skal framgå av tildelingsbrevet.

3.2.5 Oppfølging av saker fra Riksrevisjonen

KDD skal ha kopi av all korrespondanse mellom statsforvalteren og Riksrevisjonen. Statsforvalteren skal rapportere i årsrapporten, eventuelt også i lederlønnssamtalen, hvordan eventuelle merknader fra Riksrevisjonen er fulgt opp, herunder hvilke tiltak som er iverksatt og effekten av disse.

3.2.6 Årsrapport

Årsrapporten fra statsforvalteren utarbeides i overensstemmelse med de krav som stilles i tildelingsbrevet og i denne instruksen. Årsrapporten skal gi et dekkende bilde av statsforvalterens resultater, og gi departementet grunnlag for å vurdere måloppnåelse og ressursbruk. KDD sender nærmere presiseringer og beskrivelse av teknisk løsning for utarbeidelse av årsrapport i november det enkelte år.

Årsregnskapet skal være en del av årsrapporten og skal utarbeides i tråd med til enhver tid gjeldende bestemmelser.

Årsrapporten skal ferdigstilles i den elektroniske løsningen for dette innen 1. mars det enkelte år.

Årsrapporten vil være utgangspunkt for det felles etatsstyringsmøtet som gjennomføres om våren.

Statsforvalteren skal offentliggjøre årsrapporten sammen med revisjonsberetningen på sine nettsider så snart etatsstyringsmøtet er avholdt, og senest 1. mai. Dersom revisjonsberetningen ikke er mottatt innen denne frist, skal beretningen publiseres så snart den foreligger.

Årsrapporten skal inneholde følgende deler i nevnte rekkefølge:

I Statsforvalterens beretning

Statsforvalterens beretning er Statsforvalterens overordnede vurdering av samlede resultater, ressursbruk og måloppnåelse, og en overordnet framstilling av de viktigste prioriteringene for året. Sentrale forhold internt og eksternt som har hatt betydning for oppnådde resultater kommenteres. Beretningen skal signeres og dateres.

Kapittel 1 er en selvstendig del av årsrapporten, og bør ikke framstå som et sammendrag. For å gjøre innholdet i beretningen lettere tilgjengelig bør den ha et begrenset omfang – 1-2 sider, jf. DFØs anbefaling.

II Introduksjon til statsforvalteren og hovedtall

- Statsforvalteren og samfunnsoppdraget
- Organisasjon og ledelse
- Presentasjon av utvalgte hovedtall, herunder:
 - Tall for antall ansatte og avtalte årsverk (SSBs statistikk), samt utførte årsverk for de tre siste år (beregnet i henhold til personalmelding PM-2019-13: Definisjon av utførte årsverk)
 - Samlet tildeling på post 01-99
 - Driftsutgifter
 - Lønnsandel av driftsutgifter
 - Lønnsutgifter per årsverk

III Årets aktiviteter og resultater

- samlet vurdering av prioriteringer, ressursbruk, resultater, måloppnåelse
- oversikt over status på rapporteringspunkter fra tildelingsbrevet, og eventuelle øvrige brev
- redegjørelse per overordnet mål/tjenesteområde/strategisk satsing
 - om prioriteringer og ressursbruk
 - om resultater (produkter/tjenester og effekter)
 - om måloppnåelse, herunder hvilke bærekraftsmål virksomhetens arbeid har bidratt til
- særskilt om oppdrag i tildelingsbrevet og/eller faste oppgaver i hovedinstruksen
- i tillegg skal virksomheten omtale vesentlige forhold i løpet av året som har betydning for departementets styring og oppfølging under de punktene der dette er relevant

IV Styring og kontroll hos statsforvalter

- Virksomhetens overordnede vurdering av opplegget for styring og kontroll
- Redegjørelse for vesentlige forhold ved statsforvalterens planlegging, gjennomføring og oppfølging. Herunder:
 - Statsforvalterens risikostyring
 - Statsforvalterens internkontroll, herunder dokumentasjon og iverksatte tiltak
 - Bemannings-, kapasitets- og kompetansesituasjonen hos statsforvalter
 - Forvaltning av egne eiendeler (materielle verdier), innkjøpsrutiner mv.
 - Oppfølging av eventuelle avdekkede svakheter/utfordringer, herunder merknader fra Riksrevisjonen og status for arbeidet med informasjonssikkerhet
 - Oppfølging av evalueringer, tilsynsrapporter og pålegg fra tilsynsmyndigheter.
 - Rapportering av andre vesentlige forhold knyttet til personalmessige forhold, likestilling, bruk av lærlinger, HMS/arbeidsmiljø, diskriminering, ytre miljø og lignende

V Vurdering av framtidsutsikter

- Forhold i og utenfor statsforvalteren som kan påvirke statsforvalterens evne til å løse samfunnsoppdraget på sikt
- Konsekvenser for statsforvalterens evne til å nå fastsatte mål og resultater på lengre sikt

VI Årsregnskap

- Ledelseskomentarer med statsforvalterens signatur
- Oppstilling av bevilgningsrapportering med noter
- Oppstilling av artskontorrapportering med noter

3.3 Kommunikasjon, ansvar for avklaringer og informasjonsplikt mellom departementene og statsforvalteren

Dersom statsforvalteren vurderer at det er uklarheter i de rammer, målsetninger og føringer som formidles, har statsforvalteren et selvstendig ansvar for å ta opp saken med aktuelt departement.

Statsforvalteren har et selvstendig ansvar for snarlig å informere aktuelt departement dersom det oppstår vesentlige avvik med betydning for måloppnåelsen, herunder budsjett.

Dersom statsforvalteren ser at gjeldende regelverk og ordninger kan ha/har vesentlige utilsiktede konsekvenser, skal virksomheten snarlig informere aktuelt departement om dette. Statsforvalteren skal også uoppfordret gi aktuelt departement beskjed dersom virksomheten ser mulige forbedringstiltak som departementet kan iverksette (endringer i lov, forskrift, instruks) som kan bidra til å nå overordnede målsetninger. Departementene vil også kunne be om særskilte evalueringer i forbindelse med praksis- og regelverksendringer.

KDD skal holdes orientert om saker av vesentlighet som statsforvalteren tar opp med fagdepartementene.

Statsforvalteren skal orientere departementet i god tid før offentliggjøring av viktige utredninger, evalueringer eller rapporter som statsforvalteren har utført eller bestilt.

Statsforvalteren skal ha en aktiv holdning til kommunikasjon, både internt og eksternt. Det er viktig at statsforvalteren fanger opp signaler i samfunnet som angår statsforvalterne og bruker dette i kommunikasjonsarbeidet. Departementet forventer at statsforvalteren synliggjør sine resultater innenfor sitt politikkområde og at virksomheten har kontakt med departementet om saker som politisk ledelse kan være med å synliggjøre.

Statsforvalteren skal også følge opp klarspråkarbeidet og arbeide systematisk for at dokumenter, brev, nettsider og skjema er brukertilpasset og har klart språk.

3.4 Administrative fullmakter

Departementet gir statsforvalteren følgende administrative fullmakter:

3.4.1 Ansettelser, opprettelse av stillinger og lønnsfastsettelse

Fullmakten gjelder adgang til å ansette, opprette nye stillinger og fastsette lønn, i den grad ikke annet er bestemt ved lov eller framgår av unntakene nedenfor.

1. Departementet har ansvar for ansettelse av statsforvalter.
2. Departementet saksbehandler og avgjør også saker om statsforvalters arbeidsforhold, for eksempel:
 - alle typer permisjoner (utdanningspermisjon, velferdspermisjon mv.)
 - alle typer lønnsjusteringer (både midlertidige og permanente)
 - sikkerhetsklarering og autorisering iht. sikkerhetsloven og klareringsforskriften

3.4.2 Erstatningskrav mot staten

Fullmakten gjelder behandling av saker om erstatningskrav mot staten, der utbetalingen ikke overstiger kr 200 000. Med statens erstatningsansvar menes her erstatning på grunnlag av alminnelige erstatningsregler, med unntak av ansvar i kontraktsforhold og ansvar i forbindelse med statens forretningsdrift. Saker skal behandles i tråd med retningslinjene i Justisdepartementets rundskriv G-01/2017, hvor det blant annet forutsettes at det foretas en juridisk vurdering av sakens erstatningsrettslige side før avgjørelsen treffes.

3.4.3 Administrative bestemmelser om flytting fra utlandet

Fullmakten gjelder beslutninger om dekning av utgifter som påløper i forbindelse med flytting fra utlandet i samsvar med retningslinjene i Statens personalhåndbok pkt. 10.6.4 del 2 om Flytting fra utlandet.

3.4.4 Utdanningspermisjon ved studiereiser til utlandet

Fullmakten gjelder innvilgelse av utdanningspermisjon med lønn i inntil ett år til studiereiser til utlandet, jf. Statens personalhåndbok pkt. 10.8.3.2.

3.4.5 Arbeidsgiverfinansierte elektroniske kommunikasjons tjenester

Fullmakten gjelder beslutninger om hvem i virksomheten som tilstås arbeidsgiverfinansierte elektroniske kommunikasjons tjenester dekket innenfor virksomhetens eget budsjett. Tildeling av elektroniske kommunikasjons tjenester må gis i samsvar med retningslinjene i Statens personalhåndbok, pkt. 10.2 elektroniske kommunikasjons tjenester (telefon mv.).

4 Statsforvalterens interne styring

4.1 Statsforvalterens myndighet og ansvar

Statsforvalteren er øverste leder og leder virksomheten innenfor gjeldende lover, forskrifter, reglementer, retningslinjer, instruksjer og budsjetter.

Statsforvalteren skal fastsette instruksjer for virksomhetens interne virksomhets- og økonomistyring innenfor rammen av denne instruks.

Ledelsen hos statsforvalteren skal basere seg på Plattform for ledelse i staten (2009) og God ledelse i staten (lederplakaten, 2014).

Statsforvalteren kan innenfor gjeldende rammer for styring, samhandling og organisering, vurdere hvilken intern organisering av virksomheten som best understøtter egen måloppnåelse.

4.1.1 Godtgjørelser/andre utbetalinger til statsforvalteren

Det skal foreligge rutiner for kontroll og godkjenning av utleggsrefusjoner og andre oppgavepliktige tilleggssytelser til statsforvalteren.

4.2 Statsforvalterens interne styring

Statsforvalteren skal i sine interne styringsprosesser sørge for å utnytte tildelte ressurser effektivt og se på mulighet for å øke produktiviteten. Digitalisering av arbeidsprosesser og tjenester (digitalt førstevalg) er et sentralt virkemiddel, sammen med f.eks. omorganisering, prosessforbedring og annen bruk av teknologi. Det vises til det til enhver tid gjeldende digitaliseringsrundskriv med krav og pålegg om digitalisering i offentlig sektor.

Statsforvalteren skal utarbeide strategi for virksomheten, samt interne styringsdokumenter i form av virksomhetsplan, årsplan eller tilsvarende. Det skal også utarbeides budsjett og prognoser for å sikre avviksrapportering og mulighet for oppfølging av regnskap, resultater og måloppnåelse. Risikostyring skal brukes som verktøy i planarbeidet, jf. punkt 4.2.1 Risikostyring.

Strategier og interne styringsdokumenter skal ha både ettårig og flerårig perspektiv.

Statsforvalteren må sikre at planer og strategier er i tråd med departementenes mål og prioriteringer. Likeledes at finansieringsordningens krav til ressursdisponering ivaretas.

Statsforvalteren skal ha systemer og rutiner som sikrer etterlevelse av regelverket for offentlige anskaffelser. Virksomhetens strategi for innkjøp, og oppfølging av denne, skal bidra til at det foretas gode anskaffelser

mest mulig effektivt, samt fremme innovasjon og nytenkning i anskaffelsesprosessen. Innkjøpsarbeidet bør inngå i ledelsens internkontroll, slik at uheldig praksis kan korrigeres så snart som mulig. Statsforvalteren skal med jevne mellomrom evaluere sin innkjøpspraksis.

Det vises til kap. 2 i denne instruks hvor ansvarsforholdene på anskaffelsesområdet er definert mellom STAF og statsforvalteren. Her fremgår det blant annet at statsforvalterne skal bruke STAF ved anskaffelser over terskelverdi.

Virksomheten skal følge etiske retningslinjer i staten og videreutvikle den etiske bevisstheten blant de ansatte.

Statsforvalterens fellestjenester (STAF) leverer tjenester til statsforvalterne på arkivområdet, men statsforvalterne har ansvar for egne arkiver jf. arkivloven.

4.2.1 Risikostyring

Risikovurdering og styring på bakgrunn av dette skal skje innenfor et samlet rammeverk for styring og kontroll. Statsforvalteren skal aktivt bruke risikostyring som verktøy i sin mål- og resultatstyring. God risikostyring skal gi bedre måloppnåelse innenfor de budsjettammer som er stilt til disposisjon. Risikovurderingene skal relateres til mål- og resultatkravene for virksomheten og inngår således som en integrert del av styringen. Der hvor det vurderes å være høy risiko skal risikoreduserende tiltak iverksettes. Det skal gjøres vurderinger av gjenværende risiko og om denne er akseptabel.

I tilbakemelding på foreløpig tildelingsbrev skal statsforvalteren gi en vurdering av situasjonen for gjeldende budsjettår. Eventuelle vurderinger av høy risiko for manglende måloppnåelse skal fremkomme i tilbakemeldingen.

Statsforvalteren skal i forbindelse med innspill til det årlige etatsstyringsmøtet sende inn en oversikt over de vesentligste risikomomentene som kan hindre måloppnåelse. Fristen fastsettes i den årlige bestillingen av innspill til etatsstyringsmøtet.

4.2.2 Evalueringer

Det vises til krav i Reglement for økonomistyring i staten § 16 om evalueringer av virksomhetens oppgaveløsning og virkemiddelbruk.

Statsforvalteren skal bruke evalueringer systematisk som del av virksomhetsstyringen. Statsforvalteren skal sørge for at det gjennomføres evalueringer for å få informasjon om effektivitet, måloppnåelse og resultater innenfor hele eller deler av statsforvalterens ansvarsområde og aktiviteter. Frekvens og omfang av evalueringene skal bestemmes ut fra risiko og vesentlighet, samt kvalitet og omfang av statsforvalterens øvrige rapportering. Departementet vil kunne be statsforvalteren om å gjennomføre evalueringer i forbindelse med praksis- og regelverksendringer. Organisering og innretning av de planlagte evalueringene skal inngå som en del av styringsdialogen. Se også punkt 3.3 i denne instruks.

Resultatinformasjonen fra gjennomførte evalueringer skal benyttes i virksomhetens planlegging for de påfølgende årene.

Evalueringer som er gjort tilgjengelig for allmenheten, skal registreres i nettportalen Kunnskapsdokumenter i offentlig sektor (KUDOS), tidligere Evalueringsportalen.

4.2.3 Arbeidsgiverrollen (HMS og likestilling)

Statsforvalteren skal følge opp statlig arbeidsgiverpolitikk, herunder implementere føringer og følge opp rapporteringer på personalområdet.

Statsforvalteren skal ha et system for å kartlegge og følge opp risiko- og problemområder innen helse, miljø og sikkerhet, jf. Lov av 17. juni 2005 nr 62: Lov om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv.

Videre skal statsforvalteren arbeide målrettet og planmessig for å fremme likestilling og hindre diskriminering på grunn av kjønn, graviditet, permisjon ved fødsel og adopsjon, omsorgsoppgaver, etnisitet, religion, livssyn, funksjonsnedsettelse, seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk. Dette fremgår av § 26 i likestillings- og diskrimineringsloven. Virksomheten har en aktivitets- og redegjøringsplikt og arbeidet skal skje fortløpende og i samarbeid med de ansattes representanter.

Statsforvalteren skal avgi en likestillingsredegjørelse for foregående år. Rapporteringen skal følge Barne-, ungdoms- og familiedirektoratets (Bufdir) gjeldende veiledning på området.

Virksomheten skal knytte til seg minst én lærling i sin virksomhet og hvert år vurdere om det er mulig å øke antall lærlinger og tilby opplæring i nye lærefag.

For å styrke en felles innsats for å rekruttere lærlinger og bidra til et yrkesfaglig løft, skal virksomheten knytte seg til opplæringskontoret OK stat eller et annet opplæringskontor.

Det skal rapporteres om bruk av lærlinger i årsrapportens del IV.

4.2.4 Regnskapsprinsipp og regnskapsføring

Statsforvalteren skal utarbeide et virksomhetsregnskap i samsvar med kontantprinsippet, bruttoprinsippet, ettårsprinsippet og fullstendighetsprinsippet, jf. Bestemmelsene punkt 3.4.2 og i tråd med årlige og varige rundskriv fra Finansdepartementet.

Statsforvalteren avgjør i samråd med departementet eventuelle endringer i regnskapsprinsipp for virksomhetsregnskapet, jf. Bestemmelsene pkt. 3.3.2.

Statsforvalteren skal bruke standard kontoplan som føringskontoplan og skal rapportere til statsregnskapet etter statens kontoplan.

4.2.5 Tilskudds- og stønadsforvaltning

Statsforvalteren skal påse at alle tilskudds- og stønadsordninger som statsforvalteren forvalter skal følges opp i samsvar med kapittel 6.3, 6.4 og 6.5/7.3 og 7.4 i Bestemmelsene og de presiseringer og føringer fra departementene som formidles i årlige tildelingsbrev og regelverk for ordningene. Forvaltningen av tilskudds-/stønadsordninger må baseres på statsforvalterens vurdering av risiko og vesentlighet.

4.2.6 Etterlevelse av lønns- og arbeidsvilkår i anskaffelser

Ved tjenestekontrakter og bygge- og anleggskontrakter med verdi som overstiger terskelverdiene som fremgår av Forskrift om lønns- og arbeidsvilkår i offentlige kontrakter 2008-02-08-112 § 4 skal virksomheten gjennomføre nødvendig kontroll av om kravene til lønns- og arbeidsvilkår er oppfylt. Det skal som et minimum innhentes et egenerklærings skjema for lønns- og arbeidsvilkår fra leverandøren innen en måned etter at kontrakt er inngått.

Det skal også gjøres en risikovurdering for å avgjøre om det er behov for å gjennomføre flere kontroller av kontrakten og omfanget av disse.

Veileder om lønns- og arbeidsvilkår i offentlige kontrakter skal følges for å på best mulig måte sikre at krav om lønns- og arbeidsvilkår etterleves i kontrakter.

4.3 Krav til statsforvalterens internkontroll

Statsforvalteren har et selvstendig ansvar for å innrette systemer og rutiner for internkontroll og påse at nødvendige kontrolloppgaver blir utført. Risiko- og vesentlighetsvurderinger skal ligge til grunn.

Statsforvalteren skal rapportere umiddelbart til ansvarlig departement dersom det avdekkes vesentlige svakheter, feil eller mangler i kritiske prosesser eller i aktiviteter i virksomheten.

Risikovurdering og styring på bakgrunn av dette skal skje innenfor et samlet rammeverk for styring og kontroll, se kap. 4.2.1.

Virksomheten skal jevnlig og minst hvert fjerde år vurdere å innføre internrevisjon. Ved vesentlige endringer i risikobildet eller i virksomheten for øvrig, skal en ny vurdering gjøres, jf. rundskriv R-117.

4.4 Statsforvalterens arbeid med sikkerhet

4.4.1 Generelt

Sikkerhet er summen av alt vi gjør for å beskytte våre verdier. Verdiene har forskjellig form og beskyttes derfor med ulike sikkerhetstiltak.

Det legges til grunn at arbeidet med sikkerhet er systematisk, lederforankret og inngår som en integrert del av statsforvalterens virksomhet. Departementet vil i den forbindelse minne om kravene til risikostyring og internkontroll jf. 4.2.1 og 4.3, og at vurdering av sikkerhetskapasitet og -kompetanse skal inngå i den øvrige bemannings-, kapasitets- og kompetansevurderingen, jf. 3.2.6 IV.

4.4.2 Samfunnssikkerhet

Arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap skal inngå som en integrert del av statsforvalterens virksomhet, og statsforvalteren skal ha en tilfredsstillende beredskap for å kunne håndtere ekstraordinære hendelser. Statsforvalterens ansvar for regional samordning av arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap, og statsforvalterens ansvar for egenberedskap er fastsatt i Instruks for statsforvalteren og Sysselmesteren på Svalbard sitt arbeid med samfunnssikkerhet, beredskap og krisehåndtering, kgl.res. 19. juni 2015.

4.4.3 Nasjonal sikkerhet

Lov om nasjonal sikkerhet (sikkerhetsloven) med tilhørende forskrifter gjelder for alle forvaltningsorganer som er i besittelse av skjermingsverdig informasjon og/eller objekt. Statsforvalteren skal sende en egen rapport om sikkerhetstilstanden til departementet, i tråd med mal og bestilling fra NSM. Statsforvalteren må vurdere nivå på sikkerhetsgradering av rapporten.

Statsforvalteren skal vurdere behov for å sikkerhetsklarere personell, jf. sikkerhetsloven med tilhørende forskrifter.

4.4.4 Informasjonssikkerhet

Statsforvalteren skal ha beskrevet mål og strategi for informasjonssikkerhet i virksomheten (sikkerhetsmål og sikkerhetsstrategi). Disse skal danne grunnlaget for statsforvalterens internkontroll (styring og kontroll) på informasjonssikkerhetsområdet. Sikkerhetsstrategien og internkontrollen skal inkludere relevante krav som er fastsatt i annen lov, forskrift eller instruks.

Statsforvalteren skal ha en internkontroll (styring og kontroll) på informasjonssikkerhetsområdet.

Internkontrollen kan med fordel baseres på anerkjente standarder (f.eks. ISO27001/27002) for styringssystem for informasjonssikkerhet.

Internkontrollen bør være en integrert del av statsforvalterens helhetlige styringssystem. IKT-systemer og

informasjonsaktiva skal klassifiseres og risikovurderes for å sikre hensynet til informasjonens konfidensialitet, integritet og tilgjengelighet. Klassifisering og risikovurdering er særlig viktig i forbindelse med anskaffelser av IKT-utstyr og -systemer. Omfang og innretning på internkontrollen skal være tilpasset risiko.

Statsforvalteren skal være tilknyttet Nasjonal sikkerhetsmyndighets sårbarhetskartlegging Allvis NOR.

Hendelser som truer eller kompromitterer informasjonssikkerheten skal rapporteres til departementet så snart som mulig.

Informasjonssikkerhet vil være et tema i styringsdialogen. En overordnet statusrapport for arbeidet skal fremkomme av årsrapporten. Omtalen skal inkludere mål og strategi for virksomhetens arbeid med informasjonssikkerhet, internkontrollsystemet, kartlegging av avhengigheter og deltagelse i øvelser.

5 Oversikt over statsforvalterens faste oppgaver

Kapittel 2 i denne instruksen gir en kort beskrivelse av statsforvalterens myndighets- og ansvarsområder knyttet til statsforvalterens roller. Statsforvalteren er tillagt en rekke oppgaver fra departement, direktorat og tilsyn. Noen oppgaver er faste, enten ved at forvaltningsansvaret er hjemlet i lowerket eller det er oppgaver av varig karakter. En oversikt over disse framkommer i dette kapitlet.

5.1 Iverksetter av nasjonal politikk i fylket

5.1.1 Folk og samfunn

Oppgaver
Alle statsforvaltere KUD Folk og samfunn
5.1.1.1
Oppgaver knyttet til universell utforming
<ul style="list-style-type: none">• Gi råd og veiledning til kommunene om hvordan universell utforming kan implementeres i planarbeid og tjenester.• Videreutvikle samarbeidet med fylkeskommunene for å fremme universell utforming innenfor regionen.• Spre kunnskap om virkemidler og finansieringsordninger som er knyttet til Regjeringens handlingsplan for universell utforming 2015-2019.• Sørge for at universell utforming er kjent i egen virksomhet og blir praktisert innen egen forvaltning og at statsforvalterens kompetanse på universell utforming videreutvikles.

Alle statsforvaltere | KUD | Folk og samfunn

5.1.1.2

Fremme likestilling og motvirke diskriminering

Statsforvalteren skal fremme likestilling knyttet til kjønn, graviditet, permisjon ved fødsel eller adopsjon, omsorgsoppgaver, etnisitet, religion, livssyn, funksjonsnedsettelse, seksuell orientering, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk, alder og andre vesentlige forhold ved en person på de områder statsforvalteren har lovpålagt ansvar for.

Statsforvalteren skal:

- være en pådriver for at kommunene arbeider aktivt for å fremme likestilling gjennom å bidra til å gjøre aktivitets- og redegjørelsesplikten og arbeidsmetoden som følger av plikten i Likestillings- og diskrimineringsloven §§ 24 og 26 kjent.
- sørge for at problemstillinger, metoder og mål for likestilling er kjent i egen virksomhet og blir praktisert innen egen forvaltning og at statsforvalterens kompetanse på likestilling videreføres.
- spre kunnskap om:
 - metoden som ligger i aktivitetsplikten for arbeidsgiver og offentlig myndigheter og tjenesteutøvere.
 - veiledning om aktivt likestillingsarbeid på Bufdir.no (<https://bufdir.no/inkludering/arp/>)
 - relevante tilskuddsordninger på likestillingsfeltet (se Bufdir.no).
 - statistikk som synliggjør status og utvikling knyttet til likestilling og levekår (se. Bufdir.no).

Alle statsforvaltere | AID | Folk og samfunn

5.1.1.3

Statsborgerseremonier

Statsforvalteren skal gjennomføre statsborgerseremonier for alle nye statsborgere i fylket som har fylt 12 år, samt medvirke til at andelen av nye statsborgere som deltar på seremoniene øker.

Alle statsforvaltere | KDD | Folk og samfunn

5.1.1.4

Bruk av samisk språk

Ha et bevisst forhold til bruk av samiske språk.

Statsforvalterne i forvaltningsområdet for samisk språk (Troms- og Finnmark, Nordland og Trøndelag) skal informere kommunene om det ansvaret de har for å følge opp samelovens språkregler.

Alle statsforvaltere | KDD | Folk og samfunn

5.1.1.5

Konsultere Sametinget

Konsultere Sametinget eller andre berørte samiske interesser med målsetning om å oppnå enighet.

Alle statsforvaltere | UD | Folk og samfunn

5.1.1.6

Apostiller

Behandle saker om apostille og påføre dokumenter apostillestempel. Statsforvalteren skal føre et register eller protokoll med oppgave over foretatte attestasjoner hvor bl.a. nummeret på apostillen skal framgå, dato, navn på underskriver og stilling.

Alle statsforvaltere | UD | Folk og samfunn

5.1.1.7

Honorære konsuler

Honorær konsul skal ha eksekvatur fra myndighetene i mottakerstaten for å utøve sitt virke. Statsforvalteren skal undersøke om det er noe til hinder for at aktuell kandidat godkjennes som et annet lands honorære konsul i Norge.

5.1.2 Barnehage og grunnsopplæring

Oppgaver

Alle statsforvaltere | KD | Barnehage og opplæring

5.1.2.1

Informasjon og veiledning

Statsforvalteren skal:

- informere og veilede lokal barnehagemyndighet, offentlige og private barnehageeiere og skoleeiere, allmennhet og aktuelle målgrupper om innhold, prinsipper og mål i den nasjonale politikken på barnehage- og grunnsopplæringsområdet
- informere, veilede og legge til rette for deltakelse i nettverk, statlige strategier og kompetanseutviklingstiltak på barnehage - og grunnsopplæringsområdet

Alle statsforvaltere | KD | Barnehage og opplæring

5.1.2.2

Prøver og eksamen

Statsforvalteren skal:

- veilede skoler og skoleeiere i arbeidet med prøver og eksamen
- se til at prøver og eksamen blir gjennomført i henhold til formål og retningslinjer, og legge til rette for og veilede skoler og kommuner i resultatoppfølging
- se til at den sentrale sensuren og klagebehandling av eksamen blir gjennomført i henhold til regelverk og retningslinjer
- melde endringer i ansvarsfordelingen mellom statsforvalterne på eksamensområde innen 1. februar hvert år til Utdanningsdirektoratet, post@udir.no, for registrering i Prøvetjenesten eller i Eksamenstjenesten
- rettkjenne vitnemål fra videregående skoler i Norge når vitnemålet skal brukes som dokument i utlandet. Vitnemålet skal rettkjennes med apostillestempel

Alle statsforvaltere | KD | Barnehage og opplæring

5.1.2.3

Oppfølgingsordningen

Statsforvalter skal:

- støtte og følge opp kommuner i oppfølgingsordningen gjennom hele innsatsperioden.
- sikre at kommuner i forfasen får tilgang til veiledere, fortrinnsvis fra universitets/høyskole.
- lyse ut midler, motta og vurdere søknader og tildele midler for kvalitetsutviklingstiltak i kommunene.

5.1.3 Helse, omsorg, barnevern og sosiale tjenester

Oppgaver
Alle statsforvaltere HOD Folk og samfunn Helse, omsorg, barnevern og sosiale tjenester Helsedirektoratet
5.1.3.1 Fagrolle på folkehelseområdet Statsforvalteren skal
<ul style="list-style-type: none">• Ivareta en fagrolle på folkehelseområdet som innebærer å være pådriver for et kunnskapsbasert folkehelsearbeid på lokalt og regionalt nivå• Ha oversikt over utviklingen innen et systematisk folkehelsearbeid regionalt og lokalt• Tilby kommunene råd og veiledning om nasjonale normer og standarder for et systematisk og langsiktig folkehelsearbeid, herunder å motvirke sosiale helseforskjeller etter folkehelseoven og plan- og bygningsloven• Bidra til at psykisk helse og seksuell helse inkluderes som en likeverdig del av folkehelsearbeidet• Formidle virkningsfulle strategier og tiltak i folkehelsearbeidet• Stimulere kommunene til å jobbe systematisk med medvirkning i folkehelsearbeidet, og at det benyttes eksisterende veiledere , anbefalinger og verktøy for medvirkning
Alle statsforvaltere HOD Folk og samfunn Helse, omsorg, barnevern og sosiale tjenester Helsedirektoratet
5.1.3.2 Bidra til implementering Statsforvalteren skal:
<ul style="list-style-type: none">• bidra til å gjøre nasjonale strategier, retningslinjer, veiledere, kunnskapsbaserte arbeidsmåter og metoder, pakkeforløp, rundskriv og handlings- og tiltaksplaner på folkehelseområdet og innen helse- og omsorgsfeltet, inkludert tannhelsefeltet, kjent og implementert.• Følge med på og vurdere hvordan tiltak og virkemidler treffer kommunene.
Alle statsforvaltere HOD Helse, omsorg, barnevern og sosiale tjenester Helsedirektoratet
5.1.3.3 Likeverdige helse- og omsorgstjenester Statsforvalteren skal:
<ul style="list-style-type: none">• Veilede kommunene til å legge til rette for likeverdige helse- og omsorgstjenester, samt informasjon om helse og rettigheter til alle, uavhengig av språk-, helsekompetanse og sosioøkonomisk bakgrunn jmfør diskrimineringsloven• Bistå kommunene i å forankre likeverdige tjenester i planverk• Bistå kommunene i å inkludere helsekompetanse i planverk, målrettet arbeid og rutiner i trå med målsetting i Strategi for å øke helsekompetanse i befolkningen• Informere kommunene om oppdatert Veileder om kommunikasjon via tolk til å medvirke god implementering av Tolkeloven i helse- og omsorgstjenestene• Formidle nasjonal veileder om Helsetjenester til asylsøkere, flyktninger og familiegjenforente, herunder anbefale at kommunene tilbyr helseundersøkelse tre måneder etter ankomst

Alle statsforvaltere | HOD | Helse, omsorg, barnevern og sosiale tjenester | Helsedirektoratet

5.1.3.4

Rekrutterings- og kompetanseplanlegging

Statsforvalteren skal:

- Følge opp at kommunene planlegger for økt rekruttering av fastleger, kommuneoverleger og sykepleiere, Informere, gi råd og veilede den kommunale helse- og omsorgstjenesten inkludert den fylkeskommunale tannhelsetjenesten om behovet for strategisk kompetanseplanlegging.
- Bistå i arbeidet med å rekruttere, beholde og utvikle personell og fagkompetanse i regionen.
- Bidra til fagutvikling og kompetanseheving gjennom tilskuddsforvaltning, rådgivning samt informasjon og støtte til alle kommunene.

Alle statsforvaltere | HOD | Helse, omsorg, barnevern og sosiale tjenester | Helsedirektoratet

5.1.3.5

Ny spesialistutdanning for leger og turnusordningen for fysioterapeuter

Statsforvalteren skal:

- Opprette, godkjenne og kvalitetssikre et tilstrekkelig antall LIS1-stillinger for leger og turnusplasser for fysioterapeuter
- Gjennomføre fastsatte opplærings- og veiledningstiltak for begge grupper. Kurset i akuttmedisin for leger må som et minimum oppfylle kravene fra Helsedirektoratet.
- Legge til rette for ny vurdering når en lege i spesialisering (LIS3) ved registrert utdanningsvirksomhet klager på manglende godkjenning av læringsmål

Alle statsforvaltere | HOD | Helse, omsorg, barnevern og sosiale tjenester | Helsedirektoratet

5.1.3.8

Smittevern og beredskap

Statsforvalteren skal:

- Bistå i arbeidet med implementering av generelle smitteverntiltak, og følge opp arbeidet med riktig bruk av antibiotika i kommunehelsetjenesten, for å motvirke utvikling av antibiotikaresistens
- Bidra aktivt for å øke andelen som vaksineres mot sesonginfluensa, spesielt for ansatte i helsetjenesten
- Bidra til oppfølging av hepatittstrategien og arrangere årlige smittevernkonferanser for kommunale ledere og annet personell i den kommunale helse- og omsorgstjenesten
- Følge opp at kommunene oppdatere sine smittevern- og beredskapsplaner ut ifra erfaringen om personellmangel i pandemien
- Samhandle med DSB og Helsedirektoratet om felles rapportering fra alle sektorer (helse, Udir. og Bufdir) i rapporteringssystemet til STAF

Alle statsforvaltere | HOD | Helse, omsorg, barnevern og sosiale tjenester | Helsedirektoratet

5.1.3.9

Tannhelsetjenester

Statsforvalteren skal:

- Være pådriver for å nå målet om god tannhelse for alle, inkludert urbefolkning, innvandrerbefolkningen og andre sårbare grupper som innsatte i fengsel og personer med rus- og/eller psykiske helseutfordringer
- Bidra til at retten til offentlige tannhelsetjenester gjøres kjent
- Bidra til at tjenestemottakere får nødvendig tann- og munnstell fra kommunens helse- og omsorgstjeneste
- Bidra til at den offentlige tannhelsetjenesten yter nødvendig opplæring av helse- og omsorgspersonell

Alle statsforvaltere | HOD | Helse, omsorg, barnevern og sosiale tjenester | Helsedirektoratet

5.1.3.10

Investeringstilskudd heldøgns omsorgsplasser

Statsforvalteren skal:

- ha oversikt over og følge utbyggingen av heldøgns omsorgsplasser i kommunene
- bistå og gi faglig veiledning til Husbanken i saksbehandling av søknader om investeringstilskudd, slik at helsefaglige hensyn i tilstrekkelig grad hensyntas

Alle statsforvaltere | HOD | Helse, omsorg, barnevern og sosiale tjenester | Helsedirektoratet

5.1.3.11

Psykisk helse, rus og vold

Statsforvalteren skal bidra til forbedret og samordnet innsats innen psykisk helse, rus- og avhengighet, samt vold og selvmordsforebygging:

- Samarbeide med de regionale kompetansesentrene og NAPHA:
 - Bidra til tverrfaglige og tverrsektorielle kompetanse- og kvalitetsutviklingstiltak
 - Legge til rette for lokale og regionale fora og nettverk
 - Bidra til bruker- og pårørendemedvirkning på individ, tjeneste- og systemnivå ved å involvere bruker- og pårørendeorganisasjoner
 - Benytte samarbeidsrutinen for oppgavefordeling når det er avdekket særlig behov for faglig støtte i kommunene
- Bistå kommunene med:
 - veiledning for å styrke det kommunale arbeidet, inkludert implementering av anbefalinger og tiltak i nasjonale planer og normerende produkter
 - å integrere fagområdene i kommunenes planarbeid
 - å nyttiggjøre seg av data fra IS-24/8 og andre kilder
 - implementering av kunnskapsbaserte metoder som ACT/FACT-team, IPS, JMO og RPH

Alle statsforvaltere | HOD | Helse, omsorg, barnevern og sosiale tjenester | Helsedirektoratet

5.1.3.12

Bruker- og pårørendemedvirkning

Statsforvalteren skal:

- påse at bruker- og pårørendemedvirkning ivaretas for alle befolkningsgrupper i lokal tjenesteutvikling.
- stimulere tjenestene til å jobbe systematisk med bruker- og pårørendemedvirkning på både individ, tjeneste og systemnivå, og at det brukes eksisterende veiledere, anbefalinger og verktøy for bruker- og pårørendemedvirkning og innhentning av brukererfaringer

Alle statsforvaltere | HOD | Helse, omsorg, barnevern og sosiale tjenester | Helsedirektoratet

5.1.3.13

Kommunale frisklivs-, lærings- og mestringstilbud

Statsforvalteren skal:

- ta det samme ansvaret for kommunale frisklivs-, lærings- og mestringstilbud som for øvrige helse- og omsorgstjenester og se på disse tjenestene som del av helhetlige forløp
- samarbeide med fylkeskommunen om etablering og utvikling av kommunale frisklivs- sentraler, lærings- og mestringstilbud som del av helsefremmende og forebyggende helsetjenester, inkludert tilbud om oppfølging etter covid-19
- veilede kommuner i etablering og utvikling av frisklivsentraler og andre lærings- og mestringstilbud
- bistå med å arrangere fagdager og kompetansegivende kurs for helsepersonell om arbeid med endring av levevaner og mestring av helseutfordringer i samarbeid med aktuelle kompetansemiljøer, helsetjenester og fylkeskommunen
- tilrettelegge for at faggrupper som i liten grad deltar, inkluderes i kompetansehevede tiltak.
- ha oversikt over status for helsefremmende og forebyggende helsetjenester og rehabiliteringstilbudet i kommunene, herunder frisklivs-, lærings- og mestringstilbud

Alle statsforvaltere | HOD | Helse, omsorg, barnevern og sosiale tjenester | Helsedirektoratet

5.1.3.14

Habilitering og rehabilitering

Statsforvalteren skal følge opp og understøtte fortsatt styrking av habilitering og rehabilitering:

- bidra til at det utvikles differensierte, likeverdige tilbud som ivaretar hele bredden av målgrupper
- ha særlig oppmerksomhet på styrking av tilbudet i kommunene slik at de blir bedre i stand til å yte gode tjenester nærmest mulig pasienter og brukeres vante miljø
- bidra til at spesialisthelsetjenesten og kommunen planlegger og utvikler helhetlige forløp på tvers av tjenestenivåer
- være pådriver for etterlevelse av krav i lov og forskrift knyttet til koordinering på individnivå (IP, koordinator, barnekoordinator, koordinerende enhet)

Alle statsforvaltere | HOD | Helse, omsorg, barnevern og sosiale tjenester | Helsedirektoratet

5.1.3.15

Utviklingssentrene for sykehjem og hjemmetjenester

Statsforvalteren skal samarbeide med utviklingssentrene for sykehjem og hjemmetjenester:

- i deres oppdrag med å styrke kvaliteten i helse- og omsorgstjenestene i kommunene gjennom fag- og kompetanseutvikling og spredning av ny kunnskap, nye løsninger og nasjonale føringer
- For å sikre innføring av blant annet velferdsteknologi og digital hjemmeoppfølging skal statsforvalter bistå og støtte utviklingssentrene med å heve kompetansen i tjenestene på behandling av personopplysninger ved bruk av velferdsteknologi, jfr Velferdsteknologiens ABC

Alle statsforvaltere | HOD | Helse, omsorg, barnevern og sosiale tjenester | Helsedirektoratet

5.1.3.16

Kvalitetsforbedring, pasient- og brukersikkerhet

Statsforvalteren skal bistå og understøtte kommunene med systematisk pasientsikkerhets- og kvalitetsforbedringsarbeid, jf. Nasjonal handlingsplan for pasientsikkerhet og kvalitetsforbedring (2019-2023), i helse- og omsorgstjenesten ved å:

- være en pådriver for at kommuner og helseforetak følger opp kravene i forskrift om ledelse og kvalitetsforbedring.
- gjennom råd, veiledning, samarbeid og tilsyn være en pådriver for at ledere i kommunen får økt kompetanse om pasientsikkerhet og kvalitetsforbedring
- bruke tilgjengelige data i Kommunalt pasient- og brukerregister (KPR) til planlegging og styring, og samarbeide med Helsedirektoratet om å arrangere temadager med fokus på styringsdata fra (IPLOS/KPR) for kommunene annet hvert år
- ta i bruk ny teknologi, ny kunnskap og nye faglige metoder

Alle statsforvaltere | HOD | Helse, omsorg, barnevern og sosiale tjenester | Helsedirektoratet

5.1.3.17

Velferdsteknologi og digital hjemmeoppfølging

Statsforvalteren skal bistå Nasjonalt velferdsteknologiprogram i arbeidet med å gjøre velferdsteknologi og digital hjemmeoppfølging kjent og implementert i kommunenes tjenestemodeller. Statsforvalter skal videre ha dialog med Nasjonalt velferdsteknologiprogram om bruken av Kompetanse- og tjenesteutviklingstilskuddet til velferdsteknologiformål i kommunene.

Alle statsforvaltere | BFD | Helse, omsorg, barnevern og sosiale tjenester

5.1.3.18

Særlig oppfølging av kommuner på barnevernsområdet

Statsforvalteren skal:

- følge opp kommuner med risiko for svikt i tjenestetilbudet til barn, unge og familier med tilsyn, råd, veiledning og samordning
- gjennom tilsyn, råd, veiledning og samordning være en pådriver overfor kommunene i deres innsats for god kvalitet i akuttarbeidet
- bistå i gjennomføringen av nasjonale kompetansehevende tiltak rettet mot barnevernstjenesten og gjøre fortløpende vurderinger av kvalitet og risiko knyttet til barneverntjenestenes oppfølging av barn og unge
- gjennom tilsyn, råd, veiledning og samordning være en pådriver overfor kommunenes ansvar knyttet til styring og ledelse av barnevernstjenesten.

Alle statsforvaltere | BFD | Helse, omsorg, barnevern og sosiale tjenester

5.1.3.19

Kommunenes halvårsrapportering på barnevernsområdet

Statsforvalteren skal følge opp og kontrollere kommunenes halvårsrapporteringer på barnevernområdet, samt indikatorene for satsing på kommunalt barnevern, jf. rundskriv Q 31/2014.

5.1.4 Miljø og klima

Innledning på klima og miljøområdet

En betydelig del av arbeidet hos statsforvalterne er faste, løpende driftsoppgaver. Tildelingsbrev og hovedinstruks er like viktige i etatsstyringen. Statsforvalternes roller er beskrevet i andre deler av styringsdokumentene. Vi viser til delegering av myndighet til statsforvalterne i lov, forskrift eller som egne brev på klima og miljøområdet. F.eks. oppdatert rundskriv T-3/12 om delegering av myndighet til statsforvalterne etter forurensningsloven, oreigningsloven og produktkontrollloven. Delegering etter naturmangfoldloven ble sist gjort i forskrift datert 15. januar 2021. Denne delegeringsoversikten er ikke uttømmende. Arbeid med veiledning og informasjon overfor kommuner og andre ligger implisitt i rollene og er ikke spesielt omtalt i kap. 5.

Oppgaver

Alle statsforvaltere | **KLD** | JD | LMD | Miljø og klima

5.1.4.1

Vassdrag- og vannkraftkonsesjoner

Statsforvalteren skal:

- Gi uttalelser vedrørende naturforvaltningstema i revisjonssaker, til konsesjonssøknader og søknader om opprusting- og utvidelsesprosjekter som ikke berører anadrom fisk.
- Avgi uttalelse i alle saker for aktuelle tema som ikke er å anse som naturforvaltningstema, samt i alle småkraftsaker (jf. brev fra Miljødirektoratet av 18.1.2021).
- Bruke fagkunnskap for å få fram viktige moment tidlig i en revisjonssak.
- Følge opp naturforvaltningsvilkår gjennom pålegg om undersøkelser og tiltak i tråd med veileder M-721/2017. I dette arbeidet skal vassdrag med storørret og vassdrag med andre forekomster/interesser av nasjonal eller regional verdi ha særskilt oppmerksomhet.

Alle statsforvaltere | **KLD** | LMD | Landbruk og mat | Miljø og klima

5.1.4.2

Vannforvaltning

Statsforvalteren skal:

- Følge opp de regionale vannforvaltningsplanene gjennom en miljøfaglig samordningsrolle i prosesser knyttet til kunnskapsgrunnlaget, og sikre at karakterisering og klassifisering av vannforekomstene er oppdatert, oppdatere påvirkninger, videreføre og igangsette delprogram under regionale overvåkingsprogram.
- Iverksette tiltak på eget myndighetsområde i tråd med plan og tiltaksprogram, der nasjonale føringer er hensyntatt.
- Følge opp at miljømålene skal legges til grunn for kommunene og sektormyndighetenes arealplanlegging og virksomhet. Dette skal følges opp for eksempel gjennom uttalelse til kommuners arealplaner, bruk av innsigelser og vurdering av vannforskriften § 12.
- Gjennomføre myndighetspålagt overvåking i tråd med vannforskriften (avløp, akvakultur, delegert industri, vannkraft med videre).
- Ivareta landbrukets sektoransvar ved gjennomføringen av vannforskriften, herunder følge opp nasjonale føringer om vannforvaltning.
- Vurdere innføring av regionale krav om miljøforsvarlig drift av jordbruksareal der landbrukspåvirkningen er for stor til at vannforskriftens miljømål nås med dagens innsats, jf. jordloven §11
- Bidra i arbeidet i grenseoverskridende vannområder og internasjonale vannregioner.

Alle statsforvaltere | KLD | Miljø og klima

5.1.4.4

Forvaltning av verneområder

Statsforvalteren skal:

- Være forvaltningsmyndighet for verneområder hvor myndigheten er delegert til statsforvalteren, Utarbeide forvaltningsplaner, sørge for gjennomføring av skjøtsel, besøksforvaltning og andre tiltak, og sørge for et godt kunnskapsgrunnlag for arbeidet.
- Bistå og veilede aktører i verneområdeforvaltningen (kommuner, nasjonalpark- og verneområdestyrer)
- For Ramsarområder, varsle Miljødirektoratet umiddelbart dersom det kommer frem opplysninger som tilsier at det er en negativ endring i den økologiske tilstanden eller fare for slik endring.

Alle statsforvaltere | **KLD** | LMD | Landbruk og mat | Miljø og klima

5.1.4.5

Nytt vern

Statsforvalteren skal:

- Bidra i arbeidet med nytt vern, inkludert å gjennomføre verneplanprosesser og nødvendig kartlegging for skogvern, marint vern og bevaring av verdifull natur (supplerende vern og nasjonalparker). Tilrådingen sendes til Miljødirektoratet innen avtalte frister.
- Bidra i arbeidet med forskriftsendringer for eksisterende verneområder.
- Iverksette nye retningslinjer for å avveie skogvernet mot konsekvensene for skog- og trenæringen, og legge disse til grunn i statsforvalterens arbeid med skogvern. Ved behandling av skogvernsaker iht. nye retningslinjer skal statsforvalteren inkludere både miljøfaglig og skogfaglig kompetanse.

SFIN | SFVL | SFMR | SFTL | SFNO | **KLD** | LMD | Landbruk og mat | Miljø og klima

5.1.4.6

Verdensarv

Statsforvalteren skal:

- Bidra til å ivareta norske verdensarvområder med store natur- og kulturmiljøverdier
- Bidra i faglig oppfølging og støtte kommunene i deres forvaltning for å ivareta natur- og kulturmiljøverdier i verdensarvområdene. Arbeidet skal skje i samarbeid med regional kulturmiljøforvaltning.
- Bidra til å styrke landbruket for å ivareta natur- og kulturmiljøverdier gjennom ordning med tilskudd til tiltak i verdensarvområdene Vegaøyen, Vestnorsk fjordlandskap og Røros bergstad og Circumferensen.

Alle statsforvaltere | KLD | LMD | Landbruk og mat | Miljø og klima

5.1.4.7

Kulturlandskap

Statsforvalteren skal:

- Bidra i faglig oppfølging for god oversikt over arbeidet med Utvalgte kulturlandskap i jordbruket (UKL). Støtte kommunene i deres forvaltning av områdene og i arbeidet med å følge opp plan for 2020-2025.
- Bidra til å sikre natur- og kulturmiljøverdiene og fortsatt jordbruksdrift i UKL-områdene, samt næringsutvikling basert på miljøverdier og jordbruk. Arbeidet skal skje i samarbeid med regional kulturmiljøforvaltning.
- Bidra til å ivaretanatur- og kulturmiljøverdier i kulturlandskapet, herunder sikre god samordning mellom miljøvern og landbruk i prioriteringen av fordelingen av tilskudd som gjelder biologisk mangfold i kulturlandskap. Dette inkluderer tilskudd til trua arter og naturtyper, prioriterte kulturlandskap og utvalgte kulturlandskap, verdensarv, ville pollinerende insekter, regionale miljøtilskudd (RMP) og spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL).

Alle statsforvaltere | KLD | Miljø og klima

5.1.4.8

Naturtypekartlegging

Statsforvalteren skal:

- Foreslå arealer for naturtypekartlegging med vekt på områder med stor aktivitet og stort utbyggingspress, og der man forventer å finne naturtyper etter Miljødirektoratets kartleggingsinstruks.
- Bistå i kvalitetssikring av naturtypedata kartlagt etter Miljødirektoratets instruks.
- Varsle aktuelle grunneiere om det endelige utvalget av arealer for naturtypekartlegging og følge opp grunneiere ved behov.

Alle statsforvaltere | KLD | Miljø og klima

5.1.4.9

Restaurering av myr og annen våtmark

Statsforvalteren skal:

- Prioritere, planlegge og sørge for å gjennomføre restaurering av myr og annen våtmark iht. bevilgning, med bistand fra SNO .
- Følge opp konkrete henvendelser om restaurering på privat og kommunal grunn.

Alle statsforvaltere | **KLD** | LMD | Miljø og klima

5.1.4.10

Rovilt

Statsforvalteren skal:

- Bidra til at skader på husdyr og tamrein forårsaket av rovvilt blir lavest mulig.
- Sørge for god kommunikasjon og dialog med berørte aktører.
- Sørge for en balansert forvaltning og god samordning av landbruks-, dyrevelferds- og miljøvirkemidler.
- Være miljø- og landbruksfaglig veileder og eventuelt sekretariat for regional rovviltnemnd.
- Forvalte betingete fellingstillatelser på rovvilt så effektivt som mulig i forbindelse med skadesituasjoner og i henhold til gjeldende frister for saksbehandling. Før vedtak om skadefelling av ulv skal statsforvalteren gjøre en vurdering av innsats for å avdekke genetisk status så langt det er mulig.
- Administrere kvotejakt på gaupe og lisensfelling på bjørn, ulv og jerv.
- Uten opphold varsle SNO ved felling, eller forsøk på felling, av gaupe, jerv, bjørn, ulv eller kongeørn.
- Ved lisensfelling av jerv kan tilsyn med kamera kombinert med elektronisk overvåking erstatte fysisk tilsyn. Nærmere vilkår for tilsyn med kamera kombinert med elektronisk overvåking av fangstbås følger av utøvelsesforskriften § 34, andre ledd.
- Følge opp varslingsplikt mellom fylker ved observasjon av ulv utenfor ulvesonen.
- Registrere alle enkeltvedtak angående felling, dvs. både tillatelser og avslag, i Miljøvedtaksregisteret og stille krav om rapportering for det enkelte fellingsforsøk ved tillatelse. Rovviltarbeidet skal skje i tråd med føringer fra rovviltnemnda og den regionale forvaltningsplanen for rovvilt.

Alle statsforvaltere | **KLD** | LMD | Landbruk og mat | Miljø og klima

5.1.4.11

Viltforvaltning

Statsforvalteren skal utøve myndighet herunder som klageinstans for kommunene, og ivareta oppgaver knyttet til viltforvaltningen, primært arter som ikke er høstbare.

SFOV | SFIN | SFVT | SFAG | SFRO | SFVL | SFMR | SFTL | **KLD** | LMD | Landbruk og mat | Miljø og klima

5.1.4.12

Villrein

Statsforvalteren skal

- Delta i oppfølging av vedtatte planer, arbeid med rullerende handlingsprogram og verdiskapingsprogram for de sju regionale villreinplanene: Setesdal (Heiplanen), Hardangervidda, Nordfjella, Rondane – Sønkleppen, Forollhogna, Ottadalen (Reinheimen-Breheimen) og Dovrefjell. Bidra til iverksetting og oppfølging av kvalitetsnormen for villrein.
- Ivareta oppgaver knyttet til de statlige villreinnemndene.

SFIN | SFMR | SFTL | **KLD** | Miljø og klima

5.1.4.13

Moskusforvaltning

Statsforvalteren i Trøndelag har, i samarbeid med berørte statsforvaltere, ansvaret for forvaltningen av moskus.

Alle statsforvaltere | KLD | Miljø og klima

5.1.4.14

Trua arter og naturtyper

Statsforvalteren skal:

- Sikre at nødvendige tiltak for trua arter og naturtyper blir gjennomført. Utvalgte naturtyper og prioriterte arter, og arter og naturtyper som inngår i oppfølgingsplan for trua natur skal gis særlig prioritet. I tillegg skal øvrige arter og naturtyper som har handlingsplaner følges opp. Beste tilgjengelig kunnskapsgrunnlag skal legges til grunn for arbeidet.
- Følge opp tiltaksplan for ville pollinerende insekter og koordinere arbeidet på tvers av sektorene.
- Fortløpende oppdatere kunnskap i relevante fagdatabaser og bidra til å innhente kunnskap og faglige vurderinger.
- Veilede brukere i henhold til retningslinjene for sensitive artsdata, herunder administrere brukertilgang i Sensitive artsdatabasen.

Alle statsforvaltere | KLD | Miljø og klima

5.1.4.15

Fremmede organismer

Statsforvalteren skal:

- Koordinere og gjennomføre bekjempelse, kartlegging og overvåking av fremmede skadelige organismer i og utenfor verneområder.
- Behandle søknader om utsetting av utenlandske treslag til skogbruksformål.

Alle statsforvaltere | KLD | Miljø og klima

5.1.4.16

Naturopsyn

Statsforvalteren skal ha dialog med SNO om naturopsyn og tiltak knyttet til blant annet verneområder hvor statsforvalteren er forvaltningsmyndighet, motorferdsel i utmark, laks, handlingsplaner for truede arter mv. Holde SNO lokalt løpende orientert om alle forhold eller hendelser som kan gi grunnlag for anmeldelse eller annen oppfølging.

Alle statsforvaltere | KLD | Miljø og klima

5.1.4.17

Friluftsliv

Statsforvalteren skal ved behov bistå fylkeskommunen med oppgavene innenfor forvaltning av statlig sikrede friluftslivsområder og Skjærgårdstjenesten.

Alle statsforvaltere | KLD | Miljø og klima

5.1.4.18

Motorferdsel

Statsforvalteren skal ivareta oppgaver på eget myndighetsområde.

Alle statsforvaltere | KLD | Miljø og klima

5.1.4.23

Fiskeforvaltning

Statsforvalteren skal:

- Utføre oppgaver og saksbehandling for å ivareta bestandene av anadrom laksefisk.
- Ivareta allmenhetens adgang til fiske i friskmeldte gyrovassdrag og kalkede vassdrag.
- Samarbeide med fylkeskommunen om innlandsfiskeforvaltningen.
- Bidra med gjennomføring og oppfølging av strategi om fisketrapper.
- Bidra i oppfølgingen av tiltaksplan mot fremmede fiskearter.
- Aktuelle statsforvaltere skal lede arbeidet med bekjempelse av G. salaris, innbefattet bevaring og reetablering av fiskebestander.

Alle statsforvaltere | KLD | Miljø og klima

5.1.4.24

Grunnforurensning

Statsforvalteren skal:

- Følge opp arbeidet med forurenset grunn i bransjer og enkeltsaker som er delegert.
- Ha dialog med og informere Miljødirektoratet i grunnforurensningssaker av prinsipiell karakter.
- Veilede kommunen om forurenset grunn og bruk av fagsystemet Grunnforurensning.

Alle statsforvaltere | KLD | Miljø og klima

5.1.4.25

Sedimentområdet

Statsforvalteren skal:

- Følge opp arbeidet med forurenset sjøbunn i aktuelle tiltaksplanområder og enkeltsaker som er delegert.
- Sørge for god framdrift i arbeidet med opprydding på land og i sjø ved prioriterte skipsverft.
- Sikre at relevante analysedata som fremskaffes gjennom sedimenttiltak der statsforvalteren er myndighet blir lagt inn i databasen vannmiljø.
- Ha dialog med og informere Miljødirektoratet i sedimentsaker av prinsipiell karakter.

Alle statsforvaltere | KLD | Miljø og klima

5.1.4.26

Delegerte virksomheter (herunder forskriftsregulerte industribransjer, avløps-, avfallsbehandlings- og gjenvinningsanlegg):

Statsforvalteren skal:

- Behandle søknader om ny eller endret tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven med annet tilhørende regelverk.
- Behandle virksomhetenes egenkontrollrapporter.
- På eget initiativ ta opp tillatelser til ny vurdering, jf. forurensningsforskriften § 36-19, herunder følge opp BAT- (Best Available Techniques) konklusjoner som vedtas, innenfor fristen på fire år.
- På eget initiativ ta opp tillatelser til ny vurdering, jf. forurensningsloven § 18, 3. ledd (10-årsregelen).
- Bidra med sin kunnskap i oppdrag Miljødirektoratet har fått tildelt eller arbeider med, knyttet til bransjer som er delegert til statsforvalteren.
- Ved behov bistå Miljødirektoratet med å utarbeide veiledningsmaterieell på områder som er delegert til dem.

Alle statsforvaltere KLD Miljø og klima
5.1.4.27 Kommunal myndighet i avløps- og avfallssaker Statsforvalteren skal følge opp kommunal myndighet i avløpssaker, og bistå kommuner, avfallsselskaper og andre aktører i oppfølging av avløps- og nasjonal avfallspolitikk.
SFOV SFVT SFAG SFRO SFVL SFMR SFTL SFNO SFTF KLD Miljø og klima
5.1.4.28 Avfallsplaner i havner Statsforvalteren skal sørge for at avfallsplaner i havner er godkjent i tråd med gjeldende regelverk.
Alle statsforvaltere KLD Miljø og klima
5.1.4.29 Marin forsøpling Statsforvalteren skal med bistand fra og i samarbeid med Senter mot marin forsøpling tilrettelegge for og bidra til at oppryddingsarbeidet i regionen er effektivt og godt samordnet.
Alle statsforvaltere KLD Miljø og klima
5.1.4.30 Plastholdig løst fyllmateriale på idrettsbaner Statsforvalteren skal sikre at kravene i forurensningsforskriften kapittel 23a overholdes gjennom veiledning, tilsyn og ved å følge opp brudd på forskriften. Statsforvalteren kan også gi unntak fra forskriften.
Alle statsforvaltere KLD Miljø og klima
5.1.4.31 Krav om utsortering og materialgjenvinning av enkelte avfallstyper Statsforvalteren skal sikre at kravene i avfallsforskriftens kapittel 10a overholdes gjennom veiledning.
Alle statsforvaltere KLD Miljø og klima
5.1.4.32 Saksbehandling avfallsdisponering regionalt Statsforvalteren skal behandle saker innen avfallsdisponering som er delegert fra Miljødirektoratet.
Alle statsforvaltere KLD Miljø og klima
5.1.4.33 Utviklingsarbeid og saksbehandling på klima- og miljøområdet Der det er nødvendig skal statsforvalterne lede, koordinere og bidra i ulikt arbeid (arbeidsgrupper, utviklingsarbeid, kunnskapsinnhenting) på alle fagområder i forbindelse med utviklingsarbeid og saksbehandling på klima- og miljøområdet. Eksempler kan være samordning av tilsyn, vannforvaltning, økologisk grunnkart, arbeidet med villrein, ulike artsprosjekter, BREF-arbeidet m.v.

Alle statsforvaltere | KLD | Miljø og klima

5.1.4.34

Databaser og datasett med miljøfaglig innhold

Statsforvalteren skal oppdatere:

- Grunnforurensning: Vedlikeholde egne lokaliteter, herunder prioriterte skipsverftlokaliteter iht. [veiledning på FM-nett](#).
- Forurensning: Løpende oppdatering og vedlikehold, bruke fagsystemet aktivt i planlegging, gjennomføring og avslutning av tilsyn, egenkontrollrapporter og arbeidet med tillatelser etter forurensningsloven
- Rovbase: Ansvar for å registrere data for dødt rovvilt i forbindelse med kvotejakt- og lisensfelling
- Naturbase:
 - Naturvernområder og foreslåtte naturvernområder; oppdatere ved vernevedtak og melding om oppstart av planarbeid, samt forvaltningsplanstatus og -behov.
 - Ramsarområder (beskrivelse) og restriksjonsområder (ferdsel og luftfart) ved eventuelle feil og mangler.
 - Naturtyper etter DNs håndbøker (13 og 19); oppdatere ved behov, særlig ved feil eller unøyaktighet i data.
 - Verdifulle kulturlandskap og Utvalgte kulturlandskap i jordbruket; oppdatere ved behov, særlig ved feil eller unøyaktighet i data.
 - Snøscooterløyper; bistå kommunene i å legge inn data om snøscooterløyper.
- Arter funksjonsområder (viltdatasettet): Ved behov oppdatere økologiske funksjonsområder for prioriterte arter, sørge for at øvrige data som mottas blir levert til Naturbase
- FPNV og NatStat: Lage forvaltningsplaner for verneområder i FPNV og utvikle bevaringsmål for tiltak i verneområder i NatStat.
- Vannmiljøsystemet: Oppdatere ved behov, registrere overvåkingsdata.
- Vann-Nett: Oppdatere data for vannforekomster, også med status for egne tiltak.
- Kalkingsbasen: Registrere kalkingsdata.
- FAGER: Sende inn oppdatert informasjon om kultiveringsanlegg og kultivering av anadrom fisk til Miljødirektoratet (unntatt FMIN).
- Stille krav om innlegging av artsdata i relevante databaser når statsforvalteren setter ut oppdrag.
- Rydde og Rent hav: Bidra med relevant informasjon innen sine myndighetsområder.
- Avfallsplanihavn: Oppdatere ved behov.

5.1.5 Landbruk og mat

Oppgaver

Alle statsforvaltere | LMD | Landbruk og mat

5.1.5.1

Kompetansesenter for kommunene på landbruks- og matområdet

Statsforvalteren skal

- formidle nasjonal landbruks- og matpolitikk
- gjennomføre kompetansehevende tiltak knyttet til tilskuddsforvaltning og kontroll og juridiske virkemidler
- bevisstgjøre kommunene om landbrukets rolle og bidrag som del av kommunenes samlede arbeid innen nærings- og samfunnsutvikling
- formidle informasjon til nasjonale myndigheter om virkningen av statlig politikk innenfor landbruks- og matområdet

Alle statsforvaltere | LMD | Landbruk og mat

5.1.5.2

Verdiskaping i skogbruket

Statsforvalteren skal

- innrette bruken av virkemidlene i skogbruket slik at de styrker langsiktige investeringer i oppbygging og skjøtsel av ny skog med hensyn til skogproduksjon og fremtidig verdiskaping
- bruke hovedplan og handlingsplan for skogbruksplanlegging som verktøy for økt aktivitet og sikre planmessig oppfølging av skogbruksplanlegging med miljøregistreringer i dialog med kommunene
- bidra til videreutvikling av skogsveinettet og etablering av hovedplaner for skogsveier gjennom veiledning av kommunene
- Veibanken skal brukes for å ha en oppdragsreserve på skogveiprosjekter
- informere om og administrere skogfondsordningen. Kopi av revisjonsberetning sendes Landbruksdirektoratet innen 1.6.
- påse at kommunene overvåker skogen med hensyn til skogskader, og ved behov iverksetter tiltak og bistår grunneiere i håndteringen av skader, samt melder skader videre til Statsforvalteren og på skogskader.no.
- påse at kommunene gjennomfører resultatkartlegging av skogbruk og miljø og følger opp kontroll av foryngelse etter hogst
- for å forebygge skogskader må statsforvalteren følge nøye med på skogens sunnhetstilstand, og ved behov bidra med situasjonsrapportering til Landbruksdirektoratet og iverksette tiltak

Alle statsforvaltere | **LMD** | AID | HOD | JD | KLD | KDD | KD | Areal, by og samfunn | Barnehage og opplæring | Familier, barn og unge | Helse, omsorg, barnevern og sosiale tjenester | Helsedirektoratet | Landbruk og mat | Miljø og klima

5.1.5.3

Verdiskaping i jordbruket og landbruksbaserte næringer

Statsforvalteren skal

- bidra med landbruksfaglig spisskompetanse i det landbruksbaserte næringsutviklingsarbeidet i samarbeid med regionale aktører
- samarbeide med regionale aktører for å bidra til å oppnå målsettingene om nok og trygg mat, økt matmangfold og interesse for utvikling av Matnasjonen Norge
- videreutvikle økologisk jordbruk som en del av landbruket i fylket, og som bidrag til å følge opp nasjonal strategi for økologisk jordbruk
- bidra med faglig bistand i arbeidet med urbant landbruk
- synliggjøre Inn på tunet som aktuelt tiltak innenfor arbeidet på helse-, omsorgs-, utdannings-, arbeids- og sosialområdet
- samarbeide med regionale aktører og gi faglig bistand innenfor landbruks- og reindriftsbasert reiseliv

Alle statsforvaltere | LMD | Landbruk og mat

5.1.5.7

Samarbeid med Mattilsynet

Statsforvalteren skal ivareta god samhandling med Mattilsynet, særlig innenfor følgende områder:

- Samarbeidsavtalen mellom Landbruksdirektoratet og Mattilsynet.
- Erstatningsordninger plante- og dyrehelse samt rovviltstatning.
- Beitesituasjonen og dyrevelferdsmessige forhold i landbruks- og reindriftsnæringen særlig knyttet til rovvilt, inkludert tiltak knyttet til CWD.
- Regelverk der oppgaver er fordelt mellom statsforvalteren og Mattilsynet (bl.a. autorisasjonsordningene for plantevernmidler og gnagermidler).
- Gjennomføre årlig møte mellom statsforvalteren og Mattilsynet.

Alle statsforvaltere | **LMD** | KLD | Landbruk og mat | Miljø og klima | Tilskudd og økonomiske virkemidler

5.1.5.10

Statsforvalteren skal bistå Mattilsynet og Miljødirektoratet i bekjempelsen av dyresykdommen skrantesjuka (CWD). Statsforvalteren vil ha ansvar for ulike oppgaver som informasjonsarbeid, forvaltning av tilskudd til beitelag og vedlikehold sperregjerder (gjelder Statsforvalteren i Trøndelag). Det er også viktig med oppfølging av kommunenes arbeid i saken, herunder at viltforvaltningen prøvetar risikodyr.

5.1.6 Kommunal styring

Oppgaver

Alle statsforvaltere | KDD | Kommunal styring

5.1.6.1

Økonomiforvaltning

Statsforvalteren skal:

- Veilede/informere kommuner om økonomibestemmelsene i kommuneloven og tilhørende forskrifter.
- Informere kommuner om veiledere på økonomiområdet og tilby kommunene veiledning/opplæring.
- Veilede/informere kommuner om KOSTRA (herunder veilede om å redusere antall feil), kommuneproposisjonen, statsbudsjettet, inntektssystemet, nye/oppdaterte lov- og forskriftsendringer og annen relevant styringsinformasjon.
- Send melding til departementet om å melde kommuner inn eller ut av ROBEK.
- Fordele skjønnsmidler etter retningslinjene for skjønnsfordelingen. Skjønnsmidler skal fordeles etter en helhetlig vurdering av behovet i hver enkelt kommune, herunder ved behov foreta saksbehandling som gjelder naturskade/uforutsette hendelser.

Alle statsforvaltere | KDD | Kommunal styring

5.1.6.2

Kontroll og godkjenning etter økonomibestemmelsene i kommuneloven

Statsforvalteren skal:

- Godkjenne kommunenes vedtak om garantier. Garantier for små beløp er unntatt fra kravet om godkjenning.
- Godkjenne låneopptak og lovlighetskontrollere budsjettvedtak for ROBEK-kommuner.
- Lovlighetskontrollere vedtak om årsregnskap hvor det er avgitt en revisjonsberetning med negativ konklusjon.
- Godkjenne låneopptak for interkommunale selskaper hvor minst en av deltakerkommunene er oppført i ROBEK.

Alle statsforvaltere | KDD | Kommunal styring

5.1.6.3

Fornyning og innovasjon i kommunene

Statsforvalteren skal:

Stimulere til fornying og innovasjon i kommunesektoren ved å gi en del av skjønnsrammen som støtte til fornyings- og innovasjonsprosjekter i kommunene, slik at de kan prøve ut nye løsninger på sine utfordringer. Det skal ikke gis projektskjønnsmidler til ordinær drift. Prosjekter som mottar skjønnsmidler, skal evalueres og formidles.

Alle statsforvaltere | KDD | Kommunal styring

5.1.6.4

Kommuneinndeling

- Sørge for god og oppdatert kompetanse om inndelingsloven.
- Veilede kommuner, folkevalgte og private i spørsmål etter inndelingsloven og prosessene ved grenseendring og grensefastsettelse, og tolke loven i aktuelle saker.
- Forberede og, der statsforvalteren har myndighet, avgjøre saker om endring og/eller fastsettelse av kommune- eller fylkesgrenser.
- Ved behov bistå kommuner med hjelp til å forhandle fram en avtale om det økonomiske oppgjøret ved grensejustering eller deling.
- Sende melding til departementet om å melde kommuner inn i ROBEK.
- Motta uttalelser fra fellesnemnda om årsbudsjetter og økonomiplaner for kommunene.
- Lovlighetskontroll med budsjettvedtak etter at utredning om sammenslåing eller deling er satt i gang.

5.1.7 Arealforvaltning, by og samfunnsutvikling

Oppgaver

Alle statsforvaltere | **KDD** | BFD | HOD | JD | KLD | LMD | Areal, by og samfunn | Helsedirektoratet | Miljø og klima | Samfunnssikkerhet og beredskap

5.1.7.1

Helhetlig og overordnet planlegging

Statsforvalteren skal

- legge regjeringens føringer til grunn, og samarbeide med fylkeskommunen, i sitt arbeid med å
 - tidlig formidle nasjonal politikk og prioriteringer i den regionale og kommunale planleggingen
 - veilede om riktig forståelse og praktisering av plan- og bygningsloven med tilhørende forskrifter
- følge opp arbeidet med konsekvensutredninger og risiko- og sårbarhetsanalyser for planer og tiltak som kan få vesentlige virkninger for miljø og samfunn, herunder at samfunnssikkerhet og klimatilpasning ivaretas, og bidrar til beslutningsrelevante plan- og utredningsprogram
- ivareta oppgaver i henhold til rundskriv H-2/14 om bruk av innsigelser
- medvirke til at regionale og kommunale kystsonerplaner legger til rette for en balansert bruk og vern av kystsonen, samt at arealbruken på sjø og land ses i sammenheng
- bidra til at regionale og kommunale planer i fjell og utmark avklarer langsiktige utbyggingsgrenser og sikrer balanse mellom utbygging og vern
- følge opp statlige planretningslinjer for differensiert forvaltning av strandsonen langs sjøen, og bidra til at disse legges til grunn i alle relevante regionale og kommunale planer
- følge opp statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging, og bidra til at disse gjøres kjent etter fornyingen og legges til grunn i alle relevante regionale og kommunale planer
- følge opp statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning og bidra til at disse gjøres kjent etter fornyingen og legges til grunn i alle relevante regionale og kommunale planer

Alle statsforvaltere | **KLD** | JD | KDD | LMD | Areal, by og samfunn | Landbruk og mat | Miljø og klima | Samfunnssikkerhet og beredskap

5.1.7.2

Reduksjon av klimagassutslipp

Statsforvalteren skal:

- Bidra til reduserte klimagassutslipp, mer effektiv energibruk og miljøvennlig energiomlegging i kommunene.
- Følge opp kommunene slik at vurdering av effekt på klimagassutslipp, samt mål og tiltak for å redusere klimagassutslipp og energibruk, finnes igjen i relevante planer og enkeltvedtak etter plan- og bygningsloven og annet regelverk.
- Rettlede kommunene i hvordan arealplanlegging bukes for å redusere klimagassutslippene fra transportsektoren og fra endret arealbruk (avskoging, nedbygging av myr mv.)
- Vurdere om planforslag er i tråd med vedtatte nasjonale eller regionale mål, rammer og retningslinjer, rundskriv (osv.) på klimaområdet eller om det skal vurderes innsigelse.

Alle statsforvaltere | **KLD** | LMD | Areal, by og samfunn | Landbruk og mat | Miljø og klima

5.1.7.3

Utbygging fornybar energi og kraftlinjer

Statsforvalteren skal bidra til at nasjonale og regionale føringer har blitt lagt til grunn i hele konsesjonsprosessen ved utbygging av fornybar energi og kraftlinjer.

Alle statsforvaltere | **KDD** | LMD | Areal, by og samfunn | Landbruk og mat

5.1.7.4

Klage på enkeltvedtak

Statsforvalteren kan klage på enkeltvedtak etter plan- og bygningsloven der nasjonale eller vesentlig regionale interesser blir berørt.

Alle statsforvaltere | **KLD** | KDD | LMD | Areal, by og samfunn | Landbruk og mat | Miljø og klima

5.1.7.5

Massehåndtering

Statsforvalteren skal i planprosesser veilede kommuner i å stille krav om forsvarlig massehåndtering og påse at gjenvinning av rene stein- og jordmasser er vurdert.

Alle statsforvaltere | **KLD** | KDD | Areal, by og samfunn | Miljø og klima

5.1.7.6

Bevaring naturmangfold

Statsforvalteren skal fremme betydningen av å bevare naturmangfold i oppfølging av planprosesser.

Alle statsforvaltere | **KLD** | KDD | Areal, by og samfunn | Miljø og klima

5.1.7.7

Lokal luftforurensning

Statsforvalteren skal kjenne til hvilke kommuner som har plikt til å lage tiltaksutredninger for lokal luftkvalitet i sin region, og være involvert i arbeidet med tiltaksutredningene. Statsforvalteren skal oppfordre til regionalt samarbeid om tiltaksutredninger der det er hensiktsmessig.

Alle statsforvaltere | **LMD** | KDD | Areal, by og samfunn | Landbruk og mat

5.1.7.8

Jordvern, kulturlandskap og reindriftens arealbehov

Statsforvalteren skal

- videreutvikle kunnskapen om reindriftens arealbruk og styrke reindriftens medvirkning i arealprosesser, gjennom dialog med kommuner og fylkeskommuner
- sikre at kommuner og fylkeskommuner har informasjon om reindriftens distriktsplaner som et viktig grunnlag for kommunale og fylkeskommunale planprosesser, og gjøre reindriftens arealbrukskart og veileder for reindrift og plan- og bygningsloven kjent
- veilede kommuner og fylkeskommuner i gjennomføring av gitte krav til konsultasjoner med reindriften
- formidle nasjonal politikk for jordvern og kulturlandskap
- påse at jordvern og kulturlandskap blir ivarettatt i kommunale og regionale planer, i tråd med stortingets jordvernstrategi og nasjonal politikk
- gi innspill om jordvern, kulturlandskap og reindriftens arealbehov i statlige planprosesser
- bidra med kompetanse til kommuner som har fått tilskudd til kommunale jordvernstrategier
- bidra til korrekt rapportering på KOSTRA landbruk gjennom informasjon og opplæring av kommunene og kvalitetssikre KOSTRA-rapporteringen, jf. utdypes i eget oppdrag fra Landbruksdirektoratet
- bidra i arbeidet med genetiske ressurser for mat og landbruk, ved kartlegging og bevaring av ville slektninger av planter og skogtrær for mat og landbruk, gjennom bl.a. skjøtselsplaner i aktuelle verneområder
- i Trøndelag i samarbeid med konsesjonshaver overvåke hvordan tamreinhold påvirker kystlynglandskapet på Tarva
- fremme kandidater til nasjonal jordvernpris i oddetallsår innen 1.4.
- fremme kandidater til nasjonal kulturlandskapspris hvert år innen 1.4.

5.1.8 Samfunnssikkerhet og beredskap

Oppgaver

Alle statsforvaltere | HOD | JD | Areal, by og samfunn | Helsedirektoratet | Samfunnssikkerhet og beredskap

5.1.8.1

Statsforvalterens oppgaver som veileder og pådriver.

Statsforvalteren skal:

- Informere og veilede kommunene om mål, innhold og metoder i arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap.
- Understøtte arbeidet med ROS-analyser og beredskapsplaner på lokalt nivå.
- Gjennomføre øvelser med kommunenes kriseorganisasjon og lokale samvirkeaktører i henhold til overordnet beredskapsplan.
- Forberede samhandling i krisehåndteringen mellom helseforetak - kommune, og kommunenes evne til å omlegge helsetjenester og -kapasiteter til ekstraordinære behov.
- Årlig gjennomføre sambandstest med kommunene på Nødnett.
- Gjennom egenberedskapskampanjer bidra til å sikre befolkningens egne elementære behov dersom og når ulike kriser inntreffer.

Alle statsforvaltere | HOD | JD | Helsedirektoratet | Helsetilsynet | Samfunnssikkerhet og beredskap

5.1.8.2

Tilsyn med kommunal beredskap

Statsforvalteren skal:

- Gjennomføre tilsyn med kommunal beredskapsplikt i kommunene
- Avgjøre om det skal gjennomføres tilsyn med helseberedskap basert på kunnskap om risiko og sårbarhet. Disse tilsynene skal gjennomføres som felles tilsyn med kommunal beredskapsplikt.

Kommuner for tilsyn med kommunal beredskapsplikt velges ut fra følgende:

- Sannsynlighet for lovbrudd/avvik
- Mulige mangler i plan for kriseledelse og evne til krisehåndtering

Når kommuner er valgt ut, velger statsforvalteren:

- Tilsyn for kommunal beredskapsplikt eller
- Fellestilsyn om beredskapsplanlegging i kommunen
- Metode i tråd med Veiledning for Fylkesmannens tilsyn med kommunal beredskapsplikt og Veileder for felles tilsyn med kommunal beredskapsplikt og helseberedskap.

Ved behov kan tilsynsbesøk gjennomføres via elektroniske plattformer eller som dokumenttilsyn.

5.1.9 Tilskuddsforvaltning / forvaltning av økonomiske virkemidler

Oppgaver

Alle statsforvaltere | HOD | Helsedirektoratet | Tilskudd og økonomiske virkemidler

5.1.9.1

Tilskuddsforvaltning

Statsforvalteren skal forvalte tilskudd på folkehelse og helse- og omsorgstjenesteområdet, inkludert informasjon og veiledning om ordningen

Alle statsforvaltere | AID | Tilskudd og økonomiske virkemidler

5.1.9.2

Forvalte tilskudd til utvikling av sosiale tjenester

Statsforvalteren skal

- forvalte tilskudd til lokale tiltak under tilskuddsordningen til utvikling av de sosiale tjenestene i NAV-kontoret. Aktuelle tilskuddsmidler som statsforvalteren forvalter bør ses i sammenheng på tvers av fagområder.
- informere om muligheten til å søke tilskudd til utvikling av de sosiale tjenestene i NAV-kontoret, og bistå NAV-kontor i å søke om tilskudd.
- veilede og følge opp kommuner som mottar tilskudd for å sikre forankring, framdrift og faglig kvalitet. Dette gjøres gjennom å gi faglig tilbakemelding på søknad og rapportering, samt annen oppfølging av tiltaket.

Forvaltningen av tilskudd skal sees i sammenheng med statsforvalterens øvrige oppgaver på sosialtjenesteområdet.

Alle statsforvaltere | KLD | Tilskudd og økonomiske virkemidler

5.1.9.3

Forvaltning av tilskudd og økonomiske virkemidler på miljøområdet

Statsforvalteren skal behandle søknader om tilskudd til:

- Vannmiljøtiltak, kalking (kap. 1420 post 70.1)
- Erstatning for beitedyr tatt av rovilt (kap. 1420 post 72)
- Rowilttiltak (kap. 1420 post 73)
- Verdiskaping basert på naturarven (kap. 1420 post 81)
- Truede arter og naturtyper (kap. 1420 post 82)
- Fisketiltak (kap. 1425 post 70)
- Vilttiltak (kap. 1140 post 71)
- Tiltak i kulturlandskapsområder registrert som verdifulle kulturlandskap (kap. 1420 post 81)
- Tiltak for ville pollinerende insekter (kap. 1420 post 81)

Søknadsbehandling skal fullføres i Elektronisk søknadssenter (ESS) til gitt frist.

Alle statsforvaltere | KD | Barnehage og opplæring | Tilskudd og økonomiske virkemidler

5.1.9.5

Kap. 225 post 63 Tilskudd til samisk grunnopplæringen, videregående opplæring

Statsforvalteren skal foreta formalia- og rimelighetskontroll av søknader med elevlister og videresende disse til Utdanningsdirektoratet innen fastsatt frist. Statsforvalteren skal i tillegg rapportere til Utdanningsdirektoratet om resultat av kontrollen.

Alle statsforvaltere | KD | Barnehage og opplæring | Tilskudd og økonomiske virkemidler

5.1.9.6

Kap. 225 post 64 Tilskudd til opplæring av barn og unge som søker opphold i Norge

Statsforvalteren skal forvalte tilskuddet etter gjeldende retningslinjer og regelverk, herunder informere, veilede, behandle søknader, utbetale, kontrollere og rapportere.

Alle statsforvaltere | KD | Barnehage og opplæring | Tilskudd og økonomiske virkemidler

5.1.9.7

Kap. 225 post 67 Tilskudd til opplæring i kvensk eller finsk, opplæring i videregående

Statsforvalteren skal foreta formalia- og rimelighetskontroll av søknader med elevlister og videresende disse til Utdanningsdirektoratet innen fastsatt frist. Statsforvalteren skal i tillegg rapportere til Utdanningsdirektoratet om resultat av kontrollen.

Alle statsforvaltere | KD | Barnehage og opplæring | Tilskudd og økonomiske virkemidler

5.1.9.15

Kap. 231 post 63 Tilskudd til tiltak for å styrke den norskspråklige utviklingen for minoritetsspråklige barn i barnehage

Statsforvalteren skal kontrollere at tilskudd blir benyttet etter retningslinjene for ordningen, og rapportere til Utdanningsdirektoratet.

Alle statsforvaltere | KD | Barnehage og opplæring | Tilskudd og økonomiske virkemidler

5.1.9.16

Kap. 231 post 70 Tilskudd til svømming i barnehage

Statsforvalteren skal forvalte tilskuddet etter gjeldende retningslinjer og regelverk for ordningen, herunder informere, veilede, behandle søknader, utbetale, kontrollere og rapportere.

Alle statsforvaltere | KD | Barnehage og opplæring | Tilskudd og økonomiske virkemidler

5.1.9.17

Kap. 253 post 70 Tilskudd til folkehøyskoler

Statsforvalteren skal kontrollere folkehøgskolenes regnskap og økonomi, og rapportere til Utdanningsdirektoratet.

Alle statsforvaltere | KD | Barnehage og opplæring | Tilskudd og økonomiske virkemidler

5.1.9.18

Kap. 226 post 21 Svømmeopplæring for nyankomne

Statsforvalteren skal forvalte tilskuddet etter gjeldende retningslinjer og regelverk, herunder informere, veilede, behandle søknader, utbetale, kontrollere og rapportere.

Alle statsforvaltere | KD | Barnehage og opplæring

5.1.9.19

Kap. 225 post 63 Tilskudd til samisk i grunnopplæringen, studiepermisjon til videreutdanning i samisk

Statsforvalteren skal forvalte tilskuddet etter gjeldende retningslinjer og regelverk for ordningen, herunder informere, veilede, behandle søknader, utbetale, kontrollere og rapportere.

5.2 Samordningsmyndighet

5.2.1 Folk og samfunn

Oppgaver

Alle statsforvaltere | KDD | Areal, by og samfunn | Familier, barn og unge | Folk og samfunn | Helse, omsorg, barnevern og sosiale tjenester

5.2.1.1

Sosial boligpolitikk

Statsforvalteren skal følge opp nasjonal strategi for sosial boligpolitikk, Alle trenger et trygt hjem (2021-2024). Barn og unge, bostedsløse, personer som står i fare for å bli bostedsløse og personer med funksjonsnedsettelse er prioriterte målgrupper. Statsforvalteren skal:

- Koordinere sektorovergrepene oppgaver og virkemidler, og bidra til at relevante statlige satsinger ses i sammenheng med Alle trenger et trygt hjem (2021 – 2024).
- Koordinere regionale fora for å samordne regionale aktørers tiltak og virkemidler for kommunenes arbeid med boligsosiale problemstillinger. Statsforvalteren skal i samråd med Husbanken ta initiativ til å opprette slike fora der dette ikke allerede er etablert.
- Legge til rette for at kommunene tar boligsosiale hensyn i helhetlig kommunal planlegging, i tråd med Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging og lov om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet § 5 annet ledd (trer i kraft 1. juli 2023).

Alle statsforvaltere | HOD | Folk og samfunn | Helsedirektoratet

5.2.1.3

Samordningsrolle på folkehelseområdet

Statsforvalteren skal:

- Ha oversikt over utviklingen innen det systematiske folkehelsearbeidet inkludert psykisk helse i kommunene og fylkeskommunen.
- Bidra til at psykisk helse inkluderes som en likeverdig del av folkehelsearbeidet
- Delta i fylkeskommunenes samarbeidsorgan for Program for folkehelsearbeid i kommunene
- Påse at hensynet til å beskytte drikkevannskilder ivaretas på en tilstrekkelig måte i forbindelse med eventuelle innsigelsessaker fremmet av Mattilsynet.
- Ivareta nasjonale og vesentlige regionale interesser på folkehelseområdet i planlegging.

5.2.2 Familier, barn og unge

Oppgaver

Alle statsforvaltere | **BFD** | AID | HOD | JD | KDD | KUD | KD | Barnehage og opplæring | Familier, barn og unge | Helse, omsorg, barnevern og sosiale tjenester | Helsedirektoratet

5.2.2.1

Koordinert og kunnskapsbasert innsats for utsatte barn og unge og deres familier

Statsforvalteren skal:

- være en pådriver for tverrsektorielt samarbeid og samordning av tjenestene i kommunene, slik at utsatte barn og unge og deres familier får et helhetlig og samordnet tjenestetilbud.
- bidra til at ny kunnskap og erfaringer fra lokalt utviklingsarbeid tas i bruk i tjenestene rettet mot utsatte barn og unge og familier i kommunene og til at kunnskap-, kompetanse- og tjenesteutvikling foregår i samarbeid med relevante kunnskapsmiljøer

Alle statsforvaltere | HOD | Familier, barn og unge | Helsedirektoratet

5.2.2.2

Miljørettet folkehelsearbeid

Statsforvalteren skal:

- veilede kommunene om miljørettet helsevern som integrert del av det lokale folkehelsearbeidet
- informere og veilede lokal barnehagemyndighet, barnehageeiere og skoleeiere om regelverk og veiledning til forskrift om miljø og helse i barnehager og skoler
- være pådriver overfor kommunens arbeid med oppfølging og tilsyn med skoler og barnehage

5.2.3 Helse, omsorg, barnevern og sosiale tjenester

Oppgaver

Alle statsforvaltere | HOD | Helse, omsorg, barnevern og sosiale tjenester | Helsedirektoratet

5.2.3.1

Samhandling

Statsforvalteren skal:

- Fremme god samhandling i dialog med primær- og spesialisthelsetjenesten, helsefelleskap og med den fylkeskommunale tannhelsetjenesten
- Fremme god samhandling og dialog med utdanningssektoren innenfor helse- og omsorgstjenester og tannhelsetjenesten
- Bidra til rolleavklaring mellom tjenester og nivåer
- Understøtte sammenhengende tjenesteforløp for den enkelte på tvers av fag, tjenester og sektorer, jfr implementering av tverrsektoriell veileder for psykisk helsearbeid barn og unge

Alle statsforvaltere | HOD | Helse, omsorg, barnevern og sosiale tjenester | Helsedirektoratet

5.2.3.2

Bidra til kvalitetsforbedring i helse- og omsorgstjenesten

Statsforvalteren skal bistå og understøtte kommunene med systematisk pasientsikkerhets- og kvalitetsforbedringsarbeid, jf. Nasjonal handlingsplan for pasientsikkerhet og kvalitetsforbedring (2019-2023), i helse- og omsorgstjenesten ved å:

- være en pådriver for at kommuner og helseforetak følger opp kravene i ny forskrift om ledelse og kvalitetsforbedring.
- bidra i arbeidet med å få på plass varige strukturer, sikre lederforankring og bidra til å øke kompetansen
- bruke tilgjengelige data i Kommunalt pasient- og brukerregister (KPR) til planlegging og styring, og samarbeide med Helsedirektoratet om å arrangere temadager med fokus på styringsdata fra (IPLOS/KPR) for kommunene annet hvert år
- ta i bruk ny teknologi, ny kunnskap og nye faglige metoder, herunder blant annet velferdsteknologi

5.2.4 Miljø og klima

Oppgaver

Alle statsforvaltere | **KLD** | LMD | Miljø og klima

5.2.4.1

Klima-, miljø- og jordvernensyn

Statsforvalteren skal bidra til at klima-, miljø- og jordvernensyn blir ivaretatt i utredninger og planprosesser etter plan- og bygningsloven, samt i konseptvalgutredninger, bypakker/bymiljø/byvekstvtaler, Nasjonal Transportplan, interkommunalt plansamarbeid, regionale planer og annen overordnet planlegging.

Alle statsforvaltere | **KLD** | HOD | JD | KDD | LMD | Areal, by og samfunn | Helsedirektoratet | Landbruk og mat | Miljø og klima | Samfunnssikkerhet og beredskap

5.2.4.2

Klimaendringer og klimatilpasning

Statsforvalteren skal:

- Koordinere arbeidet på klimatilpasning internt og mellom statsforvalterne
- Sørge for at hensyn til klimaendringer blir integrert i samfunns- og arealplaner, tjenester og beredskap.
- Bidra til at kommunene tar i bruk naturbaserte løsninger som felles tiltak for klimatilpasning, karbonbinding og biologisk mangfold.
- Ha dialog med alle kommuner, formidle relevant kunnskap og informasjon om klimaendringer og klimatilpasning, og følge opp kommunene for å iverksette nasjonale føringer for tilpasning til klimaendringer.

Alle statsforvaltere | LMD | Landbruk og mat | Miljø og klima

5.2.4.3

Klimaarbeid på landbruks- og matområdet

Statsforvalteren skal

- styrke kunnskapen og gjennomføre informasjonstiltak som bidrar til økt opptak og lagring av karbon og reduserte klimagassutslipp fra jordbruksdrift og om hvordan jordbruket og reindriften kan tilpasses et klima i endring
- synliggjøre skogbrukets miljøhensyn og hvordan skog og trevirke kan bidra positivt i klimasammenheng og til det grønne skiftet gjennom å erstatte fossile utslipp samt styrking av skogens karbonopptak, stimulere til økt oppslutning om stedstilpassede klimatiltak i skog, og innta en proaktiv rolle i sin region
- arbeide for økt produksjon og bruk av bioenergi i samarbeid med det regionale partnerskapet
- medvirke til at kommunene ivaretar landbrukets interesser i sine klima- og energiplaner

Alle statsforvaltere | KLD | Miljø og klima

5.2.4.4

Akutt forurensning

Statsforvalteren skal ved akutt forurensning gi de interkommunale utvalgene mot akuttforurensning (IUAene) i fylket miljøfaglig bistand etter behov. Inngå i Miljødirektoratets kriseorganisasjon under statlige aksjoner mot akutt forurensning.

5.2.5 Kommunal styring

Oppgaver

Alle statsforvaltere | KDD | Kommunal styring

5.2.5.1

Kommunerettet samordning

- Ivareta et tverrsektorielt samordningsansvar i forholdet mellom regional statsforvaltning og kommunene.
- Statsforvalteren skal gi råd og veiledning til kommunene for å bygge opp om målsettingen i enkelte av de bilaterale avtalene fra konsultasjonsordningen mellom staten og kommunesektoren. Dette gjelder avtaler der det ligger forventninger om samarbeid mellom KS regionalt og statsforvalteren.

Alle statsforvaltere | KDD | Tilsyn

5.2.5.2

Samordning av statlig tilsyn med kommunesektoren

- Statsforvalteren skal samordne det statlige tilsynet med kommuner og fylkeskommuner etter kommuneloven.
- Samordningen skal bidra til at statens tilsyn med den enkelte kommune og fylkeskommune er hensiktsmessig og samlet sett er oversiktlig, enhetlig og forutsigbart.
- Statsforvalteren skal arbeide for at det statlige tilsynet med kommuner og fylkeskommuner bidrar til læring og forbedring i kommunene og fylkeskommunene.
- Statsforvalteren skal benytte den nasjonale tilsynskalenderen som driftes av Statsforvalterens fellestjenester (STAF) som et verktøy i arbeidet med å samordne det statlige tilsynet med kommunesektoren etter kommuneloven §§ 30-6 og 30-7. Statsforvalterembetet som har lederfunksjonen for nettverket for samordnere vil, i tråd med nettverkets mandat, ha ansvaret for å innhente og koordinere innspill til STAF om utvikling av tilsynskalenderen.

5.2.6 Arealforvaltning, by- og samfunnsutvikling

Oppgaver

Alle statsforvaltere | **KDD** | BFD | HOD | JD | KLD | LMD | Areal, by og samfunn | Helsedirektoratet | Samfunnssikkerhet og beredskap

5.2.6.1

Overordnet og helhetlig planlegging

Statsforvalteren skal

- samordne statlige interesser og bidra til at fylkeskommunen og kommunene får et mest mulig helhetlig bilde av statens forventninger og krav i planleggingen.
- bidra til god dialog og nødvendig samarbeid med NVE om uttalelser til kommunale arealplaner, herunder innsigelser på samfunnssikkerhetsområdet.
- samordne statlige innsigelser til kommunale planer.
- føre en oversikt over antall
 - behandlede plansaker ved oppstart og offentlig ettersyn
 - antall dispensasjoner til uttalelse
 - behandlede klagesaker knyttet til plan- og bygningsloven
 - omfanget av innsigelser og meklinger, herunder hvilke nasjonale eller regionale mål, rammer og retningslinjer innsigelsene er begrunnet i; jf KOSTRA
 - klager fremmet av statsforvalteren (settestatsforvaltersaker).

Alle statsforvaltere | LMD | Areal, by og samfunn | Landbruk og mat

5.2.6.2

Arealforvaltning og landbruk

Statsforvalteren skal

- gjennom tidlig involvering bidra til at jordvern hensyn og reindriftens arealbehov blir ivaretatt i relevante overordnede utredninger og planprosesser
- belyse konsekvenser og ivareta landbrukets og reindriftens interesser i arealplansaker, saker etter naturmangfoldloven og energilovgivningen og ved større tiltak og prosesser
- legge til rette for samordning av planlegging på tvers av kommune- og fylkesgrenser for å sikre reindriften sammenhengende bruksarealer
- ivareta landbrukets interesser i kartsamarbeidet Geovekst og informere om nytten av Geovekst og Norge Digitalt
- følge opp ajourholdet av arealressurskartet (AR5) i samarbeid med Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO), og bidra til at kommunene holder AR5 oppdatert

Alle statsforvaltere | KDD | Areal, by og samfunn

5.2.6.3

Kart og geodata

Statsforvalteren skal, i samarbeid med regionale sektormyndigheter

- være en pådriver for økt bruk av kart og GIS i fylket
- bidra til at kommunene har kunnskap om tilgjengelig geografisk informasjon
- delta aktivt i Norge Digitalt samarbeidet, herunder utarbeiding av fylkesgeodataplanene

Alle statsforvaltere | **KDD** | LMD | Areal, by og samfunn

5.2.6.4

Samarbeid med Kartverket

Statsforvalteren skal, i samarbeid med Kartverket

- bidra til at kommunene følger opp bestemmelsen i plan- og bygningsloven § 2-1 om kart og stedfestet informasjon, der kunnskap om datasettene, hvordan de blir gjort tilgjengelig og riktig bruk, inngår.
- følge opp tiltakene i Nasjonal Geodatastrategi og tilhørende handlingsplan.

Alle statsforvaltere | KDD | Areal, by og samfunn

5.2.6.5

Fagutvalg for kart og GIS

Statsforvalteren i Oslo og Viken har ansvar for å lede Fagutvalget for kart og GIS. Fagutvalget skal:

- arbeide for en felles GIS-infrastruktur for statsforvalterne og bidra til å støtte opp om bruken av Geonorge
- følge opp og representere statsforvalterne i den geografiske infrastrukturen

5.2.7 Samfunnssikkerhet og beredskap

Oppgaver

Alle statsforvaltere | **JD** | FD | Samfunnssikkerhet og beredskap

5.2.7.1

Samordningsmyndighet – helhetlig og samordnet oppfølging av samfunnssikkerhet og beredskap i fylket

Samordne, holde oversikt over og informere om arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap i fylket.

Statsforvalteren skal:

- Sikre at fylkesROS er i tråd med utviklingen av regionalt risiko- og sårbarhetsbilde og sikkerhetspolitisk situasjon, og følge opp i samarbeid med regionale samfunnssikkerhetsaktører.
- FylkesROS skal være i tråd med Statsforvalterens samfunnssikkerhetsinstruks og veileder til fylkesROS.
- Aktivt bruke fylkesberedskapsrådet som en arena for samfunnssikkerhet og beredskap regionalt, herunder drøfte mulige konsekvenser ved redusert kapasitet eller svikt i kritiske samfunnsfunksjoner.
- Bidra til at hensynet til klimaendringer og naturfarer er en integrert del av arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap i fylket.
- Bistå nye brukergrupper i Nødnett for å sikre størst mulig samfunnsmessig gevinst, med spesielt fokus på viktige samfunnssikkerhetsaktører i fylket.

SFIN | SFVL | SFMR | SFTF | JD | Samfunnssikkerhet og beredskap

5.2.7.2

Statsforvalteren skal bistå fjellskredutsatte kommuner med å legge til rette for god beredskap og sikre at dette integreres i kommunenes øvrige beredskapsansvar.

Alle statsforvaltere | **JD** | AID | HOD | Helsedirektoratet | Samfunnssikkerhet og beredskap

5.2.7.3

Håndtering ved uønskede hendelser

Samordning, videreformidling og øvelser.

Statsforvalteren skal:

- Ha systemer for på kort varsel å kunne motta, vurdere og eventuelt videreformidle varsler om uønskede hendelser og meldinger iht. gjeldende rutiner og retningslinjer.
- Samordne krisehåndteringen i regionen gjennom fylkesberedskapsrådet, med øvrige aktuelle aktører og berørte kommuner.
- Varsle DSB og sende situasjonsrapport iht. gjeldende varslings- og rapporteringskanal.
- Varsle Helsedirektoratet om større hendelser i fylket som berører helse- og sosialsektoren.
- Varsle Arbeids- og velferdsdirektoratet om større hendelser i fylket som medfører økt behov for sosiale tjenester etter lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen.

Alle statsforvaltere | JD | Samfunnssikkerhet og beredskap

5.2.7.4

Statsforvalterens egenberedskap

Statsforvalteren skal:

- Ha en revidert beredskapsplan og plan for krisekommunikasjon basert på fylkesROS og utarbeidet i tråd med Statsforvalterens samfunnssikkerhetsinstruks.
- Øve og evaluere egen kriseorganisasjon minimum en gang i året.
- Ta initiativ til og følge opp evalueringer etter regionale øvelser og uønskede hendelser for å sikre læring og utvikling.

Alle statsforvaltere | HOD | JD | Helsedirektoratet | Samfunnssikkerhet og beredskap

5.2.7.5

CBRNE-området

Statsforvalteren skal legge til rette for styrket CBRNE-beredskap gjennom sitt samordningsansvar.

En representant for statsforvalterne skal delta som observatør i kriseutvalget for atomberedskap.

Statsforvalteren skal delta som rådgiver i Beredskapsutvalget mot biologiske hendelser.

Alle statsforvaltere | FD | HOD | JD | Samfunnssikkerhet og beredskap

5.2.7.7

Totalforsvaret regionalt

Samordnet sivil beredskapsplanlegging og sivil-militært samarbeid i fylket.

Statsforvalteren skal:

- Bidra til å videreutvikle totalforsvarskonseptet og til best mulig samordning mellom totalforsvarsaktørene på sentralt, regionalt og lokalt nivå.
- Tilrettelegge for øvelser og andre kompetansehevende tiltak knyttet til totalforsvar.
- Bistå forsvarssektoren med avstemming og utpeking av ressurser og behovsoppgaver for både forberedt og direkte rekvisisjon, jfr. rekvisisjonsloven og forskrift om militære rekvisisjoner, herunder vurdere konsekvenser for befolkningen og den sivile beredskapsevne.
- Gjennomføre minst et årlig sivil-militært kontaktmøte for landsdelen.
- På anmodning bistå i Forsvarets og politiets arbeid med objektsikring, jfr. instruks om vakthold og sikring av objekter ved bruk av sikringsstyrker fra politiet og Forsvaret i fred, krise og væpnet konflikt.

Alle statsforvaltere | **LMD** | JD | Landbruk og mat | Samfunnssikkerhet og beredskap

5.2.7.8

Samfunnssikkerhet og beredskap på landbruks- og matområdet

Statsforvalteren skal:

- ivareta arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap innen jordbruk, skogbruk og reindrift
- bidra til å forebygge og bekjempe utbrudd av epidemiske insektskader i skog, herunder følge opp faglig beredskapsplan mot stor granbarkbille
- bidra med skogfaglig kompetanse i regional og lokal skogbrannberedskap, og samordning av skogbrannberedskapen og håndteringsevnen lokalt og regionalt. Herunder ved å gjennomføre samvirkekonferanser både før, under og etter skogbrannsesongen og ved rapportering under større skogbranner
- bidra til samordning og håndteringsevne lokalt og regionalt ved opprydding av stormskadet skog
- ha etablert beredskapsutvalg for reindrift i hvert reinbeiteområde
- lede arbeidet i beredskapsutvalgene for reindrift og bidra til god dialog og samhandling med næring og forvaltning, og bidra til erfaringsutveksling og kompetanseheving i beredskapsutvalgene

5.2.8 Tilsyn

Oppgaver

Alle statsforvaltere | KLD | Tilsyn

5.2.8.1

Samordnet tilsyn

Statsforvalteren skal delta i det regionale/lokale samordningsarbeidet og samordne tilsynsaktiviteten med andre tilsynsetater, herunder HMS-etatene, i tråd med tilsynsmyndighetenes retningslinje for samordnet tilsyn og felles tilsynsprofil.

5.3 Rettssikkerhetsmyndighet

5.3.1 Folk og samfunn

Oppgaver
<p>Alle statsforvaltere HOD Folk og samfunn Helsedirektoratet</p> <hr/> <p>5.3.1.1</p> <p>Førerkort</p> <p>Statsforvalteren skal:</p> <ul style="list-style-type: none">• Gi råd og veiledning til politiet, vegmyndighetene, helsepersonell og publikum i spørsmål om helsekrav til førerkort.• Behandle søknader om dispensasjon fra førerkortforskriftens helsekrav• Ta imot meldinger om ikke oppfylte helsekrav, jf. helsepersonelloven § 34.• Vurdere anmodning om kjørevurdering fra lege• Vurdere disse meldingene og sende tilrådning til politiet om å tilbakekalle førerretten hvis helsekravet ikke er oppfylt. Førerkortsakene skal registreres i registreringssystemet Trafikk
<p>Alle statsforvaltere BFD Folk og samfunn</p> <hr/> <p>5.3.1.3</p> <p>Saksbehandling etter ekteskapsloven mv. forts.</p> <p>Statsforvalteren skal:</p> <ul style="list-style-type: none">• behandle saker som følger av ekteskapsloven og lov om anerkjennelse av utenlandske skilsmisser og separasjoner• behandle søknader om skiftefritak, jf. ekteskapsloven §• rettlede personer i registrerte trossamfunn og livssynssamfunn som er tildelt vigselsrett
<p>Alle statsforvaltere JD Folk og samfunn</p> <hr/> <p>5.3.1.4</p> <p>Søknader om fri sakførsel og fritt rettsråd:</p> <p>Statsforvalteren skal:</p> <ul style="list-style-type: none">• behandle saker i første instans etter rettshjelpsloven med tilhørende forskrifter• foreta forberedende klagebehandling over egne vedtak der disse blir påklaget til Statens sivilrettsforvaltning

Alle statsforvaltere | JD | Folk og samfunn

5.3.1.5

Forliksråd

Statsforvalteren skal:

- følge opp at kommunene velger forliksrådsmedlemmer innen 15. oktober året etter kommune- og fylkestingsvalg.
- foreta oppnevninger av medlemmer og varamedlemmer til forliksrådene etter valg foretatt av kommunestyret og føre tilsyn med de administrative sidene ved forliksrådenes virksomhet, jf. domstoloven § 58, sammenholdt med domstoloven § 1.
- kontrollere om valget av forliksrådsmedlemmene er lovlig og utferdige oppnevningen av de som er valgt, jf. domstoloven § 58.
- påse at forliksrådsmedlemmene signerer forsikringen og at denne sendes til statsforvalteren, jf. domstoloven § 60. Forsikringene oppbevares av statsforvalteren.
- følge opp mangelfull virksomhet eller kritikkverdige forhold på et generelt grunnlag.
- følge opp henvendelser fra forliksrådene selv, kommuneadministrasjonen og eventuelt videreformidle henvendelser til Justis- og beredskapsdepartementet.

Alle statsforvaltere | JD | Folk og samfunn

5.3.1.6

Tomtefeste

- Statsforvalteren skal avgjøre enkeltsaker vedrørende krav fra fester om innløsning av festetomter etter tomtefesteloven, herunder behandle søknader om oppreisning for fristoversittelse, og avgjøre hva som skal følge med ved innløsning ved punktfeste og i område der det er festet bort tomter til fritidshus etter en samlet plan.
- Statsforvalteren skal foreta forberedende saksbehandling og innhente uttalelser for å kunne vurdere om det skal gis samtykke til innløsning av festetomt for visse eldre festesaker.
- Statsforvalteren skal forberede klagesaker til Statens sivilrettsforvaltning.

Alle statsforvaltere | JD | Folk og samfunn

5.3.1.7

Navneloven

- Statsforvalteren skal behandle klager over vedtak fattet av skattekontorene i henhold til navneloven.
- Saker om førstegangs navnevalg for barn skal prioriteres fremfor navneendringer for voksne.

Alle statsforvaltere | BFD | Folk og samfunn

5.3.1.9

Gravplassloven og gravplassforskriften

Statsforvalteren skal:

- behandle søknader om tillatelse til å spre aske for vinden
- forvalte innsigelsesretten etter plan- og bygningsloven for å ivareta nasjonale hensyn i gravplassloven med forskrift og innhenter faglige råd fra Statsforvalteren i Vestfold og Telemark

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark skal:

- behandle søknader om endringer, utvidelser og nyanlegg av gravplasser
- behandle saker om godkjenning av lokale vedtekter
- behandle klager over enkeltvedtak som er truffet av kommunen og kirkelig organ i medhold av gravplassloven
- behandle søknader om privat gravsted for gravlegging av askeurne og søknader om at ansvaret som lokal gravplassmyndighet skal ligge til kommunen
- forvalte myndighet lagt til statsforvalteren i gravplassforskriften
- bistå departementet i arbeidet med kunnskapsinnhenting, statistikk og regelverksutvikling for gravplasssektoren
- veilede lokale gravplassmyndigheter om gravplassloven og -forskriften og andre forhold knyttet til gravplassforvaltning
- ha ansvar for prosjektet Digital Gravferdsmelding i utviklings- og driftsfasen

Alle statsforvaltere | BFD | Folk og samfunn

5.3.1.10

Lov om helligdager og helligdagsfred

Statsforvalteren skal:

- behandle søknader om dispensasjon fra påbud om at utsalgssteder skal holde stengt mens helligdagsfreden varer
- behandle søknader om å få fastsatt forskrift om at et område skal regnes som typisk turiststed

Alle statsforvaltere | KDD | Folk og samfunn

5.3.1.11

Kommunenes matrikkelføring

Statsforvalteren kan fatte vedtak om fullføring av oppmålingsforretning som kommunen ikke har fullført innen oppgitt frist jf. matrikkellova § 35 tredje ledd.

Alle statsforvaltere | KDD | Folk og samfunn

5.3.1.12

Kommunenes matrikkelføring

Statsforvalteren kan pålegge kommunen å tildele vegadresser når det anses nødvendig, jf. matrikkelforskriften § 55.

Alle statsforvaltere | HOD | Folk og samfunn | Helse, omsorg, barnevern og sosiale tjenester | Helsedirektoratet | Kommunal styring

5.3.1.13

Veiledning alkoholloven

Statsforvalteren skal i samarbeid med relevante kompetansetilbud, tilby kommunene opplæring og veiledning i forståelsen av alkoholloven, med særlig vekt på bevillingssystemet.

5.3.2 Barnehage og grunnopplæring

Oppgaver

Alle statsforvaltere | KD | Barnehage og opplæring

5.3.2.1

Informere og veilede i regelverket

Statsforvalteren skal:

- informere og veilede om barnehageloven, opplæringsloven og privatskoleloven med forskrifter

Alle statsforvaltere | KD | Barnehage og opplæring

5.3.2.2

Klagesaksbehandling

Statsforvalteren skal:

- behandle klager knyttet til barnehageloven, opplæringsloven, privatskoleloven, jf. forvaltningsloven.

Alle statsforvaltere | KD | Barnehage og opplæring

5.3.2.3

Tilsyn

Statsforvalteren skal:

- føre tilsyn etter barnehageloven og opplæringsloven med tilhørende forskrifter etter gjeldende Metodehåndbok
- bruke tilsyn som virkemiddel på områder der det er sannsynlighet for brudd på regelverket og der det får store konsekvenser for barn, unge, voksne og læringer
- formidle funn fra tilsyn til barnehagemyndigheten, og offentlige og private barnehageeiere og skoleeiere, berørte elever og foreldre, andre relevante målgrupper og befolkningen for øvrig
- varsle Utdanningsdirektoratet om risiko ved private skoler etter gjeldende retningslinjer

Alle statsforvaltere | KD | Barnehage og opplæring

5.3.2.4

Håndhevingsordningen

Statsforvalteren skal behandle meldte saker om elevenes skolemiljø og sikre riktig rettsanvendelse i vedtak etter opplæringsloven §9A-6 og privatskoleloven §2-4

Alle statsforvaltere | KD | Barnehage og opplæring

5.3.2.5

Samisk språkopplæring

Statsforvalteren skal:

- bidra til at samisk språkopplæring for samiske barn i barnehager og samiskopplæring i grunnopplæringen skjer i samsvar med gjeldende lover og forskrifter.

Alle statsforvaltere | KD | Barnehage og opplæring

5.3.2.6

Nasjonale minoriteter

Statsforvalteren skal:

- sørge for at barn i barnehager og elever, lærlinger og voksne i grunnopplæringen, som tilhører en nasjonal minoritet, får oppfylt rettighetene i samsvar med gjeldende lover og forskrifter

Alle statsforvaltere | KD | Barnehage og opplæring

5.3.2.7

Fritak for taushetsplikt

Statsforvalteren skal:

- behandle søknader om fritak for taushetsplikt for ansatte i barnehager og skoler

5.3.3 Familier, barn og unge

Oppgaver

Alle statsforvaltere | BFD | Familier, barn og unge

5.3.3.1

Veiledning og informasjon innen familierettens område

Statsforvalteren skal veilede og rettlede kommuner og publikum om lover på familierettens område, herunder om mekling.

Alle statsforvaltere | BFD | Familier, barn og unge

5.3.3.2

Informasjon om biologisk opphav

Statsforvalteren skal gi ut opplysninger om den adoptertes biologiske opphav i saker hvor statsforvalteren har gitt adopsjonsbevilling, jf. forskrift 22. juni 2018 nr. 960 punkt punkt IV om delegering av myndighet til statsforvalterne etter adopsjonsloven.

Alle statsforvaltere | BFD | Familier, barn og unge

5.3.3.3

Saksbehandling etter barneloven

Statsforvalteren skal behandle følgende saker etter barneloven med tilhørende rundskriv:

- Stadfeste avtaler om foreldreansvar, hvor barnet skal bo fast og samvær slik at de får tvangskraft, når begge foreldrene ber om det, jf. barneloven § 55 første ledd.
- Behandle klager over avslag på opplysninger om barnet, samt krav om tap av opplysningsretten, jf. barneloven § 47 andre og tredje ledd.

Alle statsforvaltere | **BFD** | AID | HOD | JD | KDD | KUD | KD | Familier, barn og unge

5.3.3.4

Implementering av Barnekonvensjonen

Statsforvalteren skal bistå kommunene med å implementere Barnekonvensjonen for å sikre gode helhetsløsninger for barn og unge.

Alle statsforvaltere | **BFD** | AID | HOD | JD | KDD | KUD | KD | Familier, barn og unge

5.3.3.5

Fritidserklæringen

Statsforvalteren skal bidra til å gjøre den fornyede fritidserklæringen kjent i kommunene, og bidra til at kommunene legger forholdene til rette for et godt samarbeid med frivillige lag og foreninger.

5.3.4 Helse, omsorg, barnevern og sosiale tjenester

Oppgaver

Alle statsforvaltere | HOD | Helse, omsorg, barnevern og sosiale tjenester | Helsedirektoratet

5.3.4.1

Veiledning og opplæring i anvendelse av lover

Statsforvalteren skal veilede og gi opplæring til kommuner, fylkeskommuner og helseforetak i anvendelse av lover på folkehelseområdet, på helse- og omsorgstjenesteområdet og på tannhelseområdet

Alle statsforvaltere | HOD | Helse, omsorg, barnevern og sosiale tjenester | Helsedirektoratet

5.3.4.2

Langtidsopphold i institusjon

Statsforvalteren skal følge opp kommuner som har personer mellom 18 og 49 år på langtidsopphold i institusjon

Alle statsforvaltere | JD | Helse, omsorg, barnevern og sosiale tjenester

5.3.4.4

Vergemål

Statsforvalteren skal ivareta rollen som lokal vergemålsmyndighet og behandle saker i første instans etter vergemålsloven med tilhørende forskrifter, samt utlendingsloven kapittel 11 A med tilhørende forskrifter.

Alle statsforvaltere | JD | Helse, omsorg, barnevern og sosiale tjenester

5.3.4.5

Rekruttering og opplæring av verger

Statsforvalteren skal:

- sikre tilstrekkelig tilgang på verger og representanter som kan tiltre på kort varsel
- gi verger nødvendig opplæring, veiledning og bistand om blant annet økonomiforvaltning og hvordan vergen kan gi støtte slik at personens vilje og preferanser blir ivaretatt

Alle statsforvaltere | JD | Helse, omsorg, barnevern og sosiale tjenester

5.3.4.7

Tilsyn med verger

Statsforvalteren skal føre tilsyn med vergene og representantene i sitt område. Tilsynet skal være risikobasert. Tilsynsplikten omfatter blant annet å følge opp at verger med regnskapsplikt leverer komplett vergeregnskap og gjennomføre tilsyn ut fra risikovurderinger, herunder:

- kontrollere vergeregnskap utover sentrale føringer
- følge opp bekymringsmeldinger
- gjennomføre tilsyn i tråd med føringer fra SRF

Alle statsforvaltere | JD | Helse, omsorg, barnevern og sosiale tjenester

5.3.4.8

Selvbestemmelse og individtilpasning

Før vergemål opprettes skal statsforvalteren gjennomføre samtale med personen det er begjært vergemål for så langt det er mulig. Det skal framgå av vedtaket om samtale er gjennomført og eventuell begrunnelse dersom dette ikke er gjort.

Saker om oppheving av frivillige vergemål som vergehaver ikke lenger ønsker og endringer i en verges mandat, skal behandles raskt.

Alle statsforvaltere | JD | Helse, omsorg, barnevern og sosiale tjenester

5.3.4.9

Forvaltning av vergehaveres midler

Statsforvalteren skal:

- følge opp at vergene overfører midler som skal forvaltes av statsforvalteren
- løpende avstemme bokførte beløp på kapitalkonto mot bankens saldo slik at avvik eventuelt blir korrigert
- ha oppdaterte disposisjonsfullmakter og sikre at disse etterleves

Alle statsforvaltere | JD | Helse, omsorg, barnevern og sosiale tjenester

5.3.4.10

Utvikle vergemålsordningen

Statsforvalteren skal være med å utvikle vergemålsordningen videre, blant annet ved å bidra til felles prosjekter og tiltak som SRF initierer.

Alle statsforvaltere | AID | Helse, omsorg, barnevern og sosiale tjenester

5.3.4.11

Sosialtjenesteloven

Statsforvalteren skal holde opplæring i loven og forskrifter for ansatte i NAV-kontoret, og eventuelt andre ansatte i kommunen. Opplæringen skal koordineres med NAV Fylke. Statsforvalterens opplæringstiltak skal omhandle sosialtjenestelovens formål, lovens generelle oppgaver og de fem obligatoriske sosiale tjenestene som ligger i NAV-kontoret.

Alle statsforvaltere | AID | Helse, omsorg, barnevern og sosiale tjenester

5.3.4.12

Sosialtjenesteloven

Statsforvalteren skal gi NAV-kontorene tilbud om faglig veiledning og spre erfaringer og resultater fra tilsyn og undersøkelser, og fra tiltak finansiert ved tilskudd til utvikling av de sosiale tjenestene i NAV-kontoret.

Alle statsforvaltere | HOD | Helse, omsorg, barnevern og sosiale tjenester | Helsedirektoratet

5.3.4.13

Fritak fra forvaltningsmessig taushetsplikt

Statsforvalteren skal behandle søknad om fritak fra forvaltningsmessig taushetsplikt etter tvisteloven § 22-3 og straffeprosessloven § 118.

Alle statsforvaltere | AID | Helse, omsorg, barnevern og sosiale tjenester

5.3.4.14

Delegert myndighet fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet

Statsforvalteren skal forvalte myndighet i henhold til vedtak 4. juni 2018 nr. 810 om delegering av myndighet fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet til statsforvalteren, Statens helsetilsyn og Arbeids- og velferdsdirektoratet.

Alle statsforvaltere | HOD | Helse, omsorg, barnevern og sosiale tjenester | Helsedirektoratet

5.3.4.15

Abort og sterilisering

Statsforvalteren skal:

- Oppnevne medlemmer og varamedlemmer til abortnemndene og dekke deres utgifter knyttet til nemndsarbeidet.
- Ivareta oppgaver knyttet til oppnevning, drift og administrasjon av de fylkesvise steriliseringsnemndene, samt godkjenning av private sykehus mv. som utfører sterilisering.

Alle statsforvaltere | HOD | Helse, omsorg, barnevern og sosiale tjenester | Helsedirektoratet

5.3.4.16

Kosmetisk kirurgi

Statsforvalteren skal behandle søknader om dispensasjoner fra forskrift om tillatelse til å utføre kosmetisk kirurgiske inngrep.

Alle statsforvaltere | HOD | Helse, omsorg, barnevern og sosiale tjenester | Helsedirektoratet

5.3.4.17

Organdonasjon og uttak fornybart vev

Statsforvalteren skal godkjenne inngrep i forbindelse med donasjon av organer eller uttak av fornybart vev fra personer under 18 år, fra personer som mangler samtykkekompetanse og personer som er uten rettslig handleevne.

Alle statsforvaltere | HOD | Helse, omsorg, barnevern og sosiale tjenester | Helsedirektoratet

5.3.4.18

Hjemsendelse/hjemhenting ved alvorlige psykiske lidelser

Statsforvalteren skal:

- Bistå med hjemsendelse av utenlandske borgere med alvorlige psykiske lidelser som befinner seg i Norge
- Bistå med hjemhenting av norske borgere med alvorlige psykiske lidelser som befinner seg i utlandet

Alle statsforvaltere | HOD | Helse, omsorg, barnevern og sosiale tjenester | Helsedirektoratet

5.3.4.19

Kontrollkommisjonene

Statsforvalteren skal ivareta oppgaver knyttet til oppnevning og drift av kontrollkommisjonene i det psykiske helsevernet.

Alle statsforvaltere | BFD | Helse, omsorg, barnevern og sosiale tjenester

5.3.4.20

Fritak for taushetsplikt

Statsforvalteren skal behandle søknader om fritak for taushetsplikt for ansatte i barneverntjenesten.

5.3.5 Miljø og klima

Oppgaver

Alle statsforvaltere | KLD | Miljø og klima

5.3.5.1

Motorferdsel

Innenfor forskrift om motorferdsel utføre kontroll av kommunenes vedtak.

5.3.6 Kommunal styring

Oppgaver

Alle statsforvaltere | KDD | Kommunal styring

5.3.6.1

Kommunalrett

- Sørge for god og oppdatert kompetanse i kommunalrett.
- Veilede kommuner, folkevalgte og private i spørsmål etter kommuneloven, og tolke kommuneloven i aktuelle saker. Statsforvalteren skal vise varsomhet og ikke tilrå konkrete løsninger i enkeltsaker, men heller peke på hvilke muligheter som ligger innenfor lovens rammer, siden kommunene har selvstendig ansvar for sin lovanvendelse.
- Behandle lovlighetsklager fra medlemmer av kommunestyret og eventuelt foreta lovlighetskontroll av eget tiltak etter kommuneloven kapittel 27.
- Sørge for god og oppdatert kompetanse knyttet til regelverket om modeller for interkommunalt samarbeid. Statsforvalteren skal veilede om muligheter og begrensninger reglene for interkommunalt samarbeid i kommuneloven og IKS-loven gir.

Alle statsforvaltere | KDD | Kommunal styring

5.3.6.2

Forvaltningslovens og offentleglovas anvendelse i kommunesektoren

- Veilede kommuner og private om forvaltningsrettslige spørsmål og spørsmål knyttet til offentleglova.
- Behandle klager etter offentleglova § 32 og klager etter forvaltningsloven § 28 annet ledd (klager på enkeltvedtak truffet av kommunestyret)

Alle statsforvaltere | KDD | Kommunal styring

5.3.6.3

Statsforvalteren skal behandle søknad om fritak fra forvaltningsmessig taushetsplikt etter tvisteloven § 22-3 og straffeprosessloven § 118 på Kommunal- og distriktsdepartementets område. Det vises her til vedtak 5. juli 2022 om delegering av Kommunal- og distriktsdepartementets myndighet etter disse bestemmelsene til statsforvalterne.

5.3.7 Arealforvaltning, by- og samfunnsutvikling

Oppgaver

Alle statsforvaltere | KDD | Areal, by og samfunn

5.3.7.1

Juridiske vurderinger knyttet til planer

Statsforvalteren skal

- etter behov vurdere den juridiske holdbarheten av kommuneplaner og reguleringsplaner
- behandle krav om sakskostnader etter forvaltningsloven i plan- og byggesaker, jf. forvaltningsloven § 36.
- bistå Regjeringsadvokaten i rettssaker der Staten v/Kommunal- og distriktsdepartementet er saksøkt. Statsforvalteren skal utarbeide utkast til tilsvar og møte som partsrepresentant i slike saker.

Alle statsforvaltere | **KDD** | LMD | Areal, by og samfunn | Landbruk og mat

5.3.7.2

Ekspropriasjon på plan- og bygningsrettens område

Statsforvalteren skal:

- avgjøre ekspropriasjonssøknader som førsteinstans etter oreigningsloven § 2 nr.12 og 31.
- vurdere å gi samtykke til ekspropriasjon der dette kreves etter plan- og bygningsloven kap. 16.
- behandle klagesaker der kommunen har ekspropriasjonshjemmel etter plan- og bygningsloven kap. 16.
- avgjøre søknader om forhåndstiltredelse etter oreigningsloven § 25 på bygningsrettens område.

5.3.8 Tilsyn

Oppgaver

Alle statsforvaltere | BFD | Tilsyn

5.3.8.1

Tilsyn med krisesentertilbudet

Statsforvalteren skal:

- føre tilsyn med at kommunene oppfyller pliktene pålagt etter lov om kommunale krisesentertilbud, jf. loven § 9 og gi veiledning i arbeidet til kommunene i samarbeid med RVTS
- oversende kopi av tilsynsrapporter til Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet

Alle statsforvaltere | BFD | Tilsyn

5.3.8.2

Tilsyn med familievernkontor

- Statsforvalteren skal kontrollere om virksomheten er i tråd med lover og forskrifter gjennom tilsyn.
- Risikovurderinger av hele familievernkontorets virksomhet skal ligge til grunn for valg av tema for tilsynet. Tilsynet skal rettes mot sentrale og prioriterte områder med høy risiko for mangler.
- Det anbefales at statsforvalterens tilsyn gjennomføres som system- rettet tilsyn. I dette ligger anbefaling om at familievernkontorets arbeid med internkontroll gjennomgås.
- Tilsyn skal gjennomføres minimum hvert tredje år eller oftere dersom det vurderes som nødvendig. jf. gjeldende retningslinjer.
- Kopi av rapporter fra det enkelte tilsyn skal oversendes Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet.

Alle statsforvaltere | **HOD** | AID | BFD | Helse, omsorg, barnevern og sosiale tjenester | Helsetilsynet | Tilsyn

5.3.8.3

Forebyggende planlagt tilsyn i helse- og omsorgstjenesten, barnevern og sosiale tjenester

Statsforvalteren skal føre tilsyn med

- barneverninstitusjoner og sentre for foreldre og barn, og med omsorgssentre for mindreårige
- lovligheten av andre statlige tjenester og tiltak etter barnevernsloven
- kommunal barneverntjeneste
- sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen
- kommunale helse- og omsorgstjenester
- spesialisthelsetjenesten
- kommuners og fylkeskommuners folkehelsearbeid

Planlegging av tilsyn skal bygge på en risiko- og sårbarhetsvurdering med utgangspunkt i kunnskap fra tilsyn, klagebehandling og kartlegginger.

Statsforvalteren skal som hovedregel innhente og bruke erfaring fra barn og voksne som brukere, pasienter og pårørende i planlegging, gjennomføring og avslutning av tilsyn.

Statsforvalteren skal gjennomføre landsomfattende tilsyn med tema bestemt av Statens helsetilsyn.

Alle statsforvaltere | **HOD** | AID | BFD | Helsetilsynet | Tilsyn

5.3.8.8

Tilsyn etter hendelser eller bekymring om uforsvarlig virksomhet i helse- og omsorgstjenesten, barnevern og sosiale tjenester

- Statsforvalteren skal vurdere behov for tilsynsmessig oppfølging etter hendelser og/eller når det er bekymring for om virksomheten drives uforsvarlig eller ulovlig.
- Statsforvalteren skal behandle tilsynssaker, jf. veiledning for statsforvalterens behandling av tilsynssaker (helse- og omsorgstjenesten) og veiledning for tilsynssaker på sosial- og barnevernområdet.
- Henvendelser som omfatter fare for liv, alvorlig helseskade og overgrep skal alltid følges opp.

Alle statsforvaltere | **HOD** | Helsetilsynet | Tilsyn

5.3.8.9

Tilsyn etter varsler om alvorlige hendelser i helse- og omsorgstjenesten

- Statsforvalteren skal tilse at varslingsplikten i helselovgivningen etterleves.
- Statsforvalteren skal på forespørsel delta i arbeidet med varselhåndtering ut fra sin lokalkunnskap og kompetanse, og kan delta på stedlig tilsyn som Statens helsetilsyn utfører.
- Statsforvalteren skal foreta en vurdering av eventuell videre tilsynsmessig oppfølging i de varselsaker som blir oversendt fra Statens helsetilsyn.
- Statsforvalteren skal alltid involvere og vurdere samtale med pasient, bruker eller pårørende i saker som oversendes fra Statens helsetilsyn etter varsel om alvorlig hendelse.
- Statsforvalteren skal sende kopi av sine avgjørelser i alle varselsaker til Statens helsetilsyn.

Alle statsforvaltere | **HOD** | AID | BFD | Helse, omsorg, barnevern og sosiale tjenester | Helsedirektoratet | Helsetilsynet | Klagesaksbehandling

5.3.8.10

Klagesaksbehandling i helse- og omsorgstjenesten, barnevern og sosiale tjenester

- Statsforvalteren skal behandle klager etter barnevernsloven, pasient- og brukerrettighetsloven, tannhelsetjenesteloven, folkehelselovens kapittel 3 og sosialtjenesteloven.
- Statsforvalteren skal behandle klager på meldte beslutninger om skadeavvergende tiltak i nødssituasjoner etter kapittel 9 i helse- og omsorgstjenesteloven.
- Statsforvalteren skal forberede eventuelle klager på overprøvde vedtak etter kapittel 9 i helse- og omsorgstjenesteloven for barnevern- og helsenemndene.

Alle statsforvaltere | HOD | Helsetilsynet | Tilsyn

5.3.8.11

Helsehjelp til pasienter uten samtykkekompetanse som motsetter seg helsehjelpen

- Statsforvalteren skal vurdere om vedtak etter pasient- og brukerrettighetsloven kapittel 4A er i samsvar med gjeldende rundskriv fra Helsedirektoratet. Statsforvalteren skal i sin vurdering følge retningslinjer fra Statens helsetilsyn.
- Statsforvalteren skal på eget initiativ gjennomgå og overprøve vedtak som har vart mer enn 3 måneder.

Alle statsforvaltere | HOD | Helsetilsynet | Tilsyn

5.3.8.12

Rettsikkerhet ved bruk av tvang og makt overfor enkelte personer med psykisk utviklingshemning

- Statsforvalteren skal gjennomgå meldte beslutninger om skadeavvergende tiltak i nødssituasjoner etter kapittel 9 i helse- og omsorgstjenesteloven.
- Statsforvalteren skal overprøve vedtak etter kapittel 9 i helse- og omsorgstjenesteloven om planlagte skadeavvergende tiltak og tiltak for å dekke grunnleggende behov for personer med psykisk utviklingshemning, og behandle søknader om dispensasjon fra utdanningskrav. Overprøving av vedtak og behandling av søknader om dispensasjon skal skje fortløpende, jf. resultatmål i tildelingsbrevet.
- Der statsforvalteren har overprøvd og godkjent vedtak om bruk av tvang overfor personer med psykisk utviklingshemning, skal statsforvalteren gjennomføre tilsyn etter veileder for tilsyn med tvang overfor personer med psykisk utviklingshemning (Internserien 6/2019). I tillegg skal statsforvalteren føre tilsyn etter en risikovurdering, og prioritere tilsyn der det er vedtak om inngripende tvangstiltak.
- Statsforvalteren skal sende kopi av rapporter etter tilsyn med tvang til Statens helsetilsyn.

Alle statsforvaltere | HOD | Helsetilsynet | Tilsyn

5.3.8.13

Tvangstiltak overfor rusmiddelavhengige – tilbakeholdelse

- Statsforvalteren skal følge opp at helseinstitusjoner utfører plikten etter sphl § 3-13 om å varsle tilsynsmyndigheten om innleggelse i helseinstitusjon med hjemmel i hol. kapittel 10 om tvangstiltak overfor rusmiddelavhengige.
- Statsforvalteren avgjør selv etter en risiko- og sårbarhetsvurdering, om opplysninger i varslene, sett i sammenheng med annen informasjon, gir grunnlag for å opprette tilsynssak eller iverksette annen tilsynsaktivitet.

Alle statsforvaltere | BFD | Helsetilsynet | Tilsyn

5.3.8.14

Tvang og begrensninger i barneverninstitusjoner og omsorgssentre for mindreårige

- Statsforvalteren skal føre kontroll med avgjørelser om tvangsbruk og begrensninger i barneverninstitusjoner og ved omsorgssentre for mindreårige.
- Statsforvalteren skal behandle klager etter rettighetsforskriften § 27.

Alle statsforvaltere | BFD | Helsetilsynet | Tilsyn

5.3.8.15

Kontroll med overholdelse av fristene i barnevernsloven

- Statsforvalteren skal kontrollere barneverntjenestenes fristskjema og følge opp med relevante tilsynsaktiviteter.
- Ved vedvarende fristoversittelser skal statsforvalteren vurdere å ilegge mulkt. Det skal sendes kopi av vedtak om ileggelse av mulkt til Statens helsetilsyn.

Alle statsforvaltere | HOD | Helsetilsynet | Tilsyn

5.3.8.16

Bistand til politi og påtalemyndighet

- Statsforvalteren skal bistå politi- og påtalemyndighet i vurdering av alvorlige hendelser, og mulige overtredelser etter helsepersonelloven og eventuelle brudd på alternativ behandlingsloven.
- Statsforvalteren skal gi råd om hvorvidt etterforskning bør settes i gang.
- Statsforvalteren skal vurdere om antatt straffbare forhold skal anmeldes.
- Statsforvalteren skal sende saker til Statens helsetilsyn for vurdering av om straffeforfølgning skal anbefales, etter ny bestemmelse i straffeprosessloven § 62 a.

Alle statsforvaltere | **HOD** | AID | BFD | Helse, omsorg, barnevern og sosiale tjenester | Helsetilsynet | Klagesaksbehandling | Tilsyn

5.3.8.17

Prioriteringsrekkefølge for oppgaver fra Helsetilsynet

Statsforvalteren skal styre den samlede tilsynsaktiviteten slik at planlagte tilsyn blir gjennomført i henhold til resultatmål i tildelingsbrevet. Dersom det oppstår en prioriteringskonflikt gjelder rekkefølgen nedenfor.

Barnevern:

1. Klagesaker og tilsyn rettet mot virksomheter hvor det er viktig å gripe inn raskt. Dette gjelder der konsekvensene av svikt er alvorlige.
 1. Klager som gjelder tvang på barneverninstitusjoner skal ha prioritet foran klager etter barnevernsloven § 12-9.
2. Kontroll med bruk av tvang i barneverninstitusjoner og ved omsorgssentre for mindreårige, og øvrig tilsyn som er pålagt i lov eller forskrift.
3. Landsomfattende tilsyn
4. Annet planlagt tilsyn.

Sosiale tjenester:

1. Klagesaker og tilsyn rettet mot virksomheter hvor det er viktig å gripe inn raskt. Dette gjelder der konsekvensene av svikt er alvorlige.
2. Landsomfattende tilsyn
3. Annet planlagt tilsyn

Helse- og omsorgstjenester:

1. Klagesaker og tilsyn rettet mot virksomheter og personell hvor det er viktig å gripe inn raskt. Dette gjelder der konsekvensene av svikt er alvorlig for pasientsikkerheten.
2. Kontroll med bruk av tvang innen helse- og omsorgssektoren og øvrig tilsyn som er pålagt i lov eller forskrift og tilsyn etter alvorlige hendelser som er varslet.
3. Landsomfattende tilsyn
4. Annet planlagt tilsyn

Alle statsforvaltere | KLD | Miljø og klima | Tilsyn

5.3.8.18

Tilsyn på klima- og miljøområdet

Statsforvalteren skal:

- Gjennomføre et risikobasert tilsyn av delegerte virksomheter samt følge gjeldende tilsynsplan for Miljødirektoratet og statsforvalteren.
- Gjennomføre tilsyn med kommunal myndighetsutøvelse etter plan fra Miljødirektoratet.

Alle statsforvaltere | AID | Tilsyn

5.3.8.19

Tilsyn med ordningene i integreringsloven/introduksjonsloven

Statsforvalteren bidrar til å sikre at kommunene forvalter rettighetene og pliktene etter integreringsloven og introduksjonsloven på en god måte gjennom tilsyn med ordningene i integreringsloven/ introduksjonsloven. Statsforvalterne skal gjennomføre minst ett tilsyn årlig per embete.

5.3.9 Klagesaksbehandling

Oppgaver

Alle statsforvaltere | KD | Klagesaksbehandling

5.3.9.1

Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere (introduksjonsloven/integreringsloven)

Statsforvalteren skal behandle klagesaker, gi veiledning om endringer i lov og forskrift og gi nødvendig veiledning til kommunene ved anvendelse av introduksjonsloven/integreringsloven med tilhørende forskrifter og organisere etterutdanning for lærere som underviser voksne innvandrere i norsk og samfunnskunnskap.

Alle statsforvaltere | HOD | Helsedirektoratet | Klagesaksbehandling

5.3.9.2

Alkoholloven

Statsforvalteren skal behandle klager på enkeltvedtak etter alkohollovens § 1-8 og kapittel 3, 4 og 7

Alle statsforvaltere | SD | Klagesaksbehandling

5.3.9.3

Klageinstans i avkjørselssaker

Statsforvalteren er klageinstans i avkjørselssaker for riksveger, jf. vegloven § 11. Statsforvalteren vil dermed være klageinstans for vedtak som Statens vegvesen fatter i henhold til vegloven §§ 40, 41, 42 og 43 for riksveger.

Alle statsforvaltere | KLD | Klagesaksbehandling | Miljø og klima

5.3.9.4

Klagesaksbehandling på miljøområdet

Statsforvalteren skal behandle klagesaker etter relevante miljølover med tilhørende forskrifter hvor statsforvalteren er tillagt myndighet som klageinstans.

Alle statsforvaltere | KDD | Areal, by og samfunn | Klagesaksbehandling

5.3.9.5

Klager på kommunale vedtak etter matrikkellova

Statsforvalteren skal behandle klager på kommunale vedtak etter matrikkellova jf. matrikkellova § 46. Tvist om gjennomføring av oppmålingsarbeid avgjøres av statsforvalteren, jf. matrikkellova § 47.

Alle statsforvaltere | KDD | Areal, by og samfunn | Klagesaksbehandling

5.3.9.6

Klager på kommunens vedtak etter plan- og bygningsloven

Statsforvalteren skal behandle klager over kommunens vedtak etter plan- og bygningsloven, herunder begjæringer om utsatt iverksettelse av vedtak etter forvaltningsloven § 42.

Klager over kommunens vedtak i byggesaker skal avgjøres av statsforvalteren innen 12 uker, jf. § 7-1 bokstav d, i byggesaksforskriften. Statsforvalteren skal prioritere saker der en klage er gitt utsatt iverksettelse etter forvaltningsloven § 42. For disse sakene gjelder en tidsfrist for behandlingen på 6 uker, jf. § 7-1 bokstav e, i byggesaksforskriften.

Alle statsforvaltere | HOD | Helsedirektoratet | Klagesaksbehandling

5.3.9.7

Tvungen legeundersøkelse og behandling uten eget samtykke

Statsforvalteren skal:

- Behandle klager på vedtak om tvungen legeundersøkelse og vedtak om behandling uten eget samtykke etter psykisk helsevernloven.
- Avgjøre om de formelle og materielle vilkårene er tilstede og fatte vedtak om opphør eller stadfestelse av vedtakene eller oppheve vedtakene og sende tilbake til institusjonen for ny behandling. Helsedirektoratet har utarbeidet maler for statsforvalterens klagevedtak

Alle statsforvaltere | HOD | Helsedirektoratet | Klagesaksbehandling

5.3.9.8

Tobakksskadeloven

Statsforvalteren skal behandle klager på kommunale enkeltvedtak etter tobakksskadeloven etter §§ 36 og 36b

Alle statsforvaltere | KDD | Klagesaksbehandling

5.3.9.9

Klager over kommunens vedtak i seksjoneringssaker

Statsforvalteren skal behandle klager over kommunens vedtak i seksjoneringssaker, jf. eierseksjonsloven § 16. Kompetansen til å behandle klager er delegert til statsforvalteren.

Alle statsforvaltere | KDD | Klagesaksbehandling

5.3.9.10

Klager på kommunestyrets vedtak i saker etter lov om kommunal forkjøpsrett til leiegårder

Statsforvalteren skal behandle klager på kommunestyrets vedtak om å benytte seg av forkjøpsrett etter lov om kommunal forkjøpsrett til leiegårder.

Alle statsforvaltere | NFD | Klagesaksbehandling

5.3.9.11

Serveringsloven

Statsforvalteren skal behandle klager på kommunale enkeltvedtak jf. serveringsloven § 27

Alle statsforvaltere | KDD | Folk og samfunn

5.3.9.12

Klager over vedtak om boligsosial bistand

Lov 20. desember 2022 nr. 121 om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet trer i kraft 1. juli 2023. Statsforvalteren skal behandle klager over kommunens vedtak om individuelt tilpasset bistand til vanskeligstilte på boligmarkedet, jf. lovens § 7.

5.3.10 Landbruk og mat

Oppgaver

Alle statsforvaltere | LMD | Landbruk og mat

5.3.10.1

Eiendomslovgivningen

Statsforvalteren skal

- behandle klager etter konsesjonsloven, jordloven og skogbruksloven
- behandle saker som førsteinstans etter odelsloven, jordloven og konsesjonsloven
- vurdere å pålegge kommuner å sende inn saker etter jord- og konsesjonsloven med hjemmel i jordloven § 3 fjerde punktum
- gjennomføre en temabasert kartlegging og utredning innen eiendomslovgivningen hvert annet år. Det skal ta utgangspunkt i tema etter jord- og konsesjonsloven hvor det er størst utfordringer i eget fylke. Arbeidet skal bidra til bedre kunnskap om hvordan regelverket forvaltes i kommunene, om regelverket følges, og hvordan det kan gjøres forbedringer m.v.
- fortløpende orientere Landbruksdirektoratet om saker som har vært til behandling hos Sivilombudet

Alle statsforvaltere | LMD | Landbruk og mat

5.3.10.2

Husdyrkonsesjonsregelverket

Statsforvalteren skal

- forvalte regelverket for regulering av svine- og fjørfeproduksjonen
- kontrollere at produsentene overholder konsesjonsgrensene og reglene for driftsfellesskap

Alle statsforvaltere | LMD | Landbruk og mat

5.3.10.3

Forvaltning av økonomiske virkemidler

Statsforvalteren skal

- forvalte tilskudds-, kompensasjons- og erstatningsordninger på landbruks- og reindriftsområdet i samsvar med regelverket
- ivareta kontroll med at kommunene forvalter de økonomiske virkemidlene på en forsvarlig måte og har etablert intern kontroll
- veilede og være kompetansesenter for kommunene knyttet til tilskuddsforvaltning og kontroll
- legge årlige risikovurderinger til grunn for kontroll med egen tilskuddsforvaltning og kommunenes tilskuddsforvaltning
- gjennomføre minst en temabasert kartlegging og utredning innen produksjonstilskudd hvert annet år. Det skal tas utgangspunkt i tema hvor det er størst risiko i eget fylke
- sende Landbruksdirektoratet bekreftelse på at risikovurderinger er gjort og tiltak er planlagt. innen 1.4. Landbruksdirektoratets veileder om kontroll med tilskuddsforvaltningen gir nærmere veiledning
- sette inn tiltak som sikrer at kommunen bruker avkortingsbestemmelsene i tråd med forskrift om produksjons- og avløsertilskudd i jordbruket og forskrift om regionale miljøtilskudd
- fordele økonomiske rammer for enkelte tilskuddsordninger som forvaltes av kommunene
- informere kommunene om rammer og forutsetninger som gjelder for forvaltningen av de statlige tilskuddsmidlene
- gi innspill om endringer og forbedringer i jordbruksavtalen - utdypes i eget oppdrag fra Landbruksdirektoratet
- administrere og føre kontroll med tilganger til Landbruksdirektoratets fagsystemer for brukere hos statsforvalteren og kommunene
- rapportere sikkerhetshendelser knyttet til Landbruksdirektoratets fagsystemer til adressen sikkerhet@dir.no
- bistå direktoratet ved behov knyttet til §16 i Forskrift om tilskudd til frøavl m.m. i gras, engbelgvekster, rotvekster og grønnsaker

5.4 Informasjon, kunnskapsinnhenting, initiativ og forslag

5.4.1 Barnehage og grunnopplæring

Oppgaver

Alle statsforvaltere | KD | Barnehage og opplæring

5.4.1.1

Virkningen av statlig politikk

Statsforvalteren skal:

- formidle informasjon til sentrale myndigheter om virkningen av statlig politikk på barnehage- og grunnopplæringsområdet

Alle statsforvaltere | KD | Barnehage og opplæring

5.4.1.2

Bruk av og kvalitet i statistikk- og kvalitetsvurderingssystemene

Statsforvalteren skal:

- bidra til god bruk av og kvalitet i statistikk- og kvalitetsvurderingssystemene på barnehage- og grunnopplæringsområdet.

Alle statsforvaltere | **KD** | KDD | Barnehage og opplæring

5.4.1.3

Individdata fra privatskoler

Statsforvalteren skal:

- sørge for at privatskoler (grunnskoler) leverer individdata til korreksjonsordningen innen gitt frist, og at kommunene har godkjent individdataene innen sin frist.

Alle statsforvaltere | **KD** | Barnehage og opplæring

5.4.1.4

Nominasjoner og konferanser

Statsforvalteren skal:

- bistå Utdanningsdirektoratet i forbindelse med blant annet nominasjoner, regionale konferanser og høringskonferanser.

5.4.2 Helse-, omsorg, barnevern og sosiale tjenester

Oppgaver

Alle statsforvaltere | **AID** | Helse, omsorg, barnevern og sosiale tjenester

5.4.2.1

Kompetansehevende tiltak rettet mot NAV-kontoret

Statsforvalteren og NAV Fylke skal samarbeide om kompetansehevende tiltak rettet mot NAV-kontoret.

Statsforvalteren og NAV Fylke skal:

- samarbeide om en felles kompetanseplan på fylke/regionnivå der opplæringstiltak og kompetanseutvikling som retter seg mot NAV-kontoret inngår, og som tar utgangspunkt i de kompetansebehovene som NAV-kontoret har.
- ha dialog i utformingen og gjennomføringen av kompetanse- og utviklingsløp rettet mot NAV-kontorene, der sosiale tjenester inngår, slik at NAV-kontoret opplever opplæringen som helhetlig og tilpasset veiledernes behov.

Alle statsforvaltere | **AID** | Helse, omsorg, barnevern og sosiale tjenester

5.4.2.2

Følge med på levekårsutviklingen i kommunene

Statsforvalteren skal følge med på levekårsutviklingen i kommunene og identifisere utfordringer.

Statsforvalteren skal ha dialog om utfordringene i de aktuelle kommunene, og holde NAV Fylke orientert om levekårsutfordringene som grunnlag for prioriteringer i partnerskapet.

Alle statsforvaltere | **AID** | Helse, omsorg, barnevern og sosiale tjenester

5.4.2.3

Samarbeidsavtaler med universitet- og høyskolesektoren

Statsforvalteren skal samarbeide med NAV Fylke om å etablere og følge opp samarbeidsavtaler med universitets- og høyskolesektoren. Samarbeidet skal gjelde innhold i studietilbud og eventuelle lokale forsøks- og utviklingstiltak.

Alle statsforvaltere | AID | Helse, omsorg, barnevern og sosiale tjenester

5.4.2.4

Kvalifiseringsprogrammet

Statsforvalteren skal legge til rette for god kunnskap om hva KVP kan bidra med for brukere med nedsatt arbeids- og inntektsevne.

Dette omfatter at:

- Statsforvalteren skal bidra til at administrativ og politisk ledelse i kommunene og NAV-ledelsen har god kunnskap om hva ansvaret innebærer.
- Statsforvalteren, i samarbeid med NAV Fylke, skal medvirke til økt kunnskap om KVP i NAV-kontoret, slik at alle i målgruppen blir vurdert for deltakelse og får tilbud om program dersom de fyller lovens vilkår.
- Statsforvalteren skal iverksette og drifte faglige nettverk for kompetanseheving og erfaringsutveksling på området.
- Statsforvalter skal ha fagsamlinger for ledere og veiledere om KVP.

Alle statsforvaltere | **HOD** | AID | BFD | Helsetilsynet

5.4.2.6

Øvrige oppgaver for Helsetilsynet som gjelder kunnskapsinnhenting og informasjon

- Statsforvalteren skal utarbeide en årsrapport om tilsynsvirksomheten ved barneverninstitusjoner, omsorgssentre og sentre for foreldre og barn, jf. forskrift om tilsyn med barn i barnevernsinstitusjoner for omsorg og behandling § 14 og forskrift for sentre for foreldre og barn § 28. Statens helsetilsyn og Bufdir skal ha kopi av årsrapporten.
- Statsforvalteren skal bistå Statens helsetilsyn ved overvåking av streik som kan få konsekvenser for helse- og omsorgstjenestens evne til å yte tjenester slik at det medfører fare for liv og helse, og skal innhente informasjon og vurdere konsekvensen ved streik i henhold til de frister som Statens helsetilsyn til enhver tid setter.
- Statsforvalteren skal oversende til Statens helsetilsyn kopi av all korrespondanse som er knyttet til hendelser relatert til blodbankvirksomhet eller til virksomheter som håndterer humane celler og vev, for eksempel hornhinner, stamceller og celler til bruk i assistert befruktning.
- Statsforvalteren skal fortløpende registrere tilsyn og saker i NESTOR. Registreringene er grunnlag for Styringspanelet og for egenvurderinger og sammenlikninger på nasjonalt nivå.

Alle statsforvaltere | HOD | Helse, omsorg, barnevern og sosiale tjenester | Helsedirektoratet

5.4.2.7

Godkjenninger av institusjoner og dispensasjon faglig ansvarlig

Statsforvalteren skal ivareta oppgaver knyttet til godkjenninger av institusjoner for bruk av tvang og dispensasjoner for faglig ansvarlig

Alle statsforvaltere | BFD | Helse, omsorg, barnevern og sosiale tjenester

5.4.2.8

Akuttberedskapen i kommunene

Statsforvalteren skal bidra til at alle kommuner har en forsvarlig organisering av sin akuttberedskap, herunder bidra til at kritiske samfunnsfunksjoner som krisesenter og barnevern inngår i kommunenes beredskapsplaner knyttet til krisehåndtering.

Alle statsforvaltere | AID | Helse, omsorg, barnevern og sosiale tjenester

5.4.2.9

Fremme kunnskap om økonomisk råd og veiledning

Statsforvalteren skal fremme kunnskap om økonomisk råd og veiledning i kommunene og tilby basiskurs i økonomisk rådgivning. Statsforvalteren skal iverksette og drifte faglige nettverk for kompetanseheving og erfaringsutveksling på området. Alle statsforvaltere skal sammen med regionkontaktene gjennomføre grunn- og videregående kurs for økonomiske rådgivere i NAV- kontorene. Statsforvalteren skal samarbeide med NAV Fylke der det er hensiktsmessig.

Alle statsforvaltere | AID | Helse, omsorg, barnevern og sosiale tjenester

5.4.2.10

Barn og unge får nødvendig hjelp fra NAV- kontoret

Statsforvalteren skal samarbeide med NAV Fylke og andre relevante aktører for å bidra til at forpliktelsene knyttet til bestemmelser om samordning og samarbeid er kjent og tatt i bruk, slik at barn i sosialt og økonomisk vanskeligstilte familier, og ungdom som mottar ettervernstiltak fra barnevernet, får den hjelpen de har behov for.

5.4.3 Miljø og klima

Oppgaver

Alle statsforvaltere | **KLD** | HOD | JD | KDD | LMD | Areal, by og samfunn | Helsedirektoratet | Miljø og klima | Samfunnssikkerhet og beredskap

5.4.3.1

Klimagassutslipp og klimatilpasning

Statsforvalteren skal:

- Gi råd og følge opp kommunene i klimasaker. Bidra til å spre informasjon om klimatiltak og klimatilpasning i kommunene, støtteordninger, veiledningsmateriale og klimagassregnskap for kommuner.
- Informere og gi råd til kommunene om bruk av tilgjengelige verktøy for klimagassregnskap og tiltaksberegning. Delta på kurs i regi av Miljødirektoratet.
- Informere kommunene om tilskuddsordningen til klimatilpasning, og bidra til vurdering av aktuelle søknader.
- Bidra til at klimahensyn og klimadata blir formidlet, forankret og integrert i alle sektorer internt og i kommunene.
- Bidra til å spre erfaringer fra gjennomførte Klimasats-prosjekter.
- Informere kommunene om klimaprofiler og klimapåslag i klimatilpasningsarbeidet.

5.4.4 Samfunnssikkerhet og beredskap

Oppgaver

Alle statsforvaltere | JD | Samfunnssikkerhet og beredskap

5.4.4.1

Orienterer om status på samfunnssikkerhetsområdet

Statsforvalteren skal holde sentrale myndigheter og regionale aktører orientert om status for samfunnssikkerhetsarbeidet i fylket, og ta opp spørsmål som har betydning utover fylkesgrensen.

Alle statsforvaltere | **FD** | AID | BFD | HOD | JD | KDD | UD | Annet tema

5.4.4.2

Oppfølging på veteranområdet

Statsforvalteren skal på egnet måte ha anerkjennelse og ivaretagelse av personell som har tjenestegjort i internasjonale operasjoner som tema i møter med kommunene, jf. Forsvarsdepartementets brev av 12.06.18.

Mer informasjon om arbeidet med på veteranområdet finnes her:

<https://www.forsvaret.no/veter...>

5.5 Andre faste oppgaver

5.5.1 Oppgaver for Kongehuset

Oppgaver

Alle statsforvaltere | Kongehuset | Annet tema

5.5.1.1

Kongelige besøk

Statsforvalteren skal forberede, gjennomføre og evaluere kongelige besøk i fylket i samråd med Det kongelige hoff.

Alle statsforvaltere | Kongehuset | Annet tema

5.5.1.2

Kongehuset

Statsforvalteren skal:

- Forestå utdeling av Kongens fortjenestemedalje.
- Gi informasjon om ordner og medaljer som utdeles av H.M.Kongen.
- Dele ut ordner etter anmodning fra Ordenskanselliet.
- Formidle lokal presseomtale, leserinnlegg av interesse for Det kongelig hoff.